

คู่มือการจัดทำทะเบียนมะเร็งภาคเหนือ

CANCER REGISTRATION MANUAL

FOR NORTHERN CANCER REGISTRY

งานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง
มิถุนายน 2568

คำนำ

การจัดทำทะเบียนมะเร็ง เป็นเป้าหมายหนึ่งตามยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสารสนเทศโรคมะเร็ง ตามนโยบายการพัฒนาระบบสุขภาพ สาขาโรคมะเร็ง ของกระทรวงสาธารณสุข การจัดทำทะเบียนมะเร็ง จากในอดีตสู่ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านบุคลากรที่รับผิดชอบซึ่งมีการหมุนเวียน สับเปลี่ยนหน้าที่ และด้านองค์ความรู้ที่มีการปรับมาตรฐาน คำนิยาม เครื่องมือ โปรแกรมที่ใช้ในการจัดเก็บ ข้อมูล ตามมาตรฐานของทะเบียนมะเร็งนานาชาติเพื่อให้ข้อมูลมีคุณภาพยิ่งขึ้น งานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปางจึงได้จัดทำหนังสือคู่มือการจัดทำทะเบียนมะเร็งขึ้นเพื่อเป็นแนวทางการจัดทำ ทะเบียนมะเร็งในระดับโรงพยาบาลและระดับประชากรแก่บุคลากรที่รับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็ง เนื้อหาของคู่มือการจัดทำทะเบียนมะเร็งประกอบด้วย ความเป็นมา ความหมายและประโยชน์ การวางแผน การจัดตั้งหน่วยทะเบียนมะเร็ง การคัดลอกข้อมูล โปรแกรมการจัดเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ นพ. หัชชา ศรีปลั่ง คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และ ดร.นพ.ดลสุข พงษ์นิกร ที่ปรึกษางานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง ที่มีส่วนร่วมในการ จัดทำเนื้อหาคู่มือทะเบียนมะเร็งเล่มนี้และขอขอบพระคุณ ผู้บริหารโรงพยาบาลมะเร็งลำปางทุกท่านที่ สนับสนุนการดำเนินงานมาโดยตลอด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือการจัดทำทะเบียนมะเร็งเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคลากรในการทำงาน จัดเก็บข้อมูลทะเบียนมะเร็งต่อไป

คณะทำงานทะเบียนมะเร็ง
โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
บทที่ 1 ความเป็นมาทะเบียนมะเร็งภาคเหนือ	1
บทที่ 2 การจัดทำทะเบียนมะเร็ง	4
บทที่ 3 การวางแผนและจัดตั้งหน่วยทะเบียนมะเร็ง	7
บทที่ 4 แหล่งข้อมูลและตัวแปรรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็ง	9
บทที่ 5 การให้รหัสโรคมะเร็ง	20
บทที่ 6 โปรแกรม Thai Cancer Based 2025	23
บทที่ 7 การควบคุมคุณภาพข้อมูลทะเบียนมะเร็ง	36
บทที่ 8 การวิเคราะห์และรายงานข้อมูลทะเบียนมะเร็ง	43
ภาคผนวก	47

บทที่ 1

ความเป็นมาทะเบียนมะเร็งภาคเหนือ

นางกาญจนา ดาวประเสริฐ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

งานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง รับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากร (population-based cancer registration) ในภาคเหนือ ปัจจุบันมีฐานข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับประชากรทั้งหมด 8 จังหวัด ในเขตพื้นที่บริการสุขภาพที่ 1 ได้แก่ จังหวัดเชียงใหม่ ลำปาง ลำพูน แพร่ เชียงราย พะเยา น่าน และแม่ฮ่องสอน

1. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดเชียงใหม่

หน่วยทะเบียนมะเร็งเชียงใหม่ สังกัดคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เริ่มดำเนินการจัดทำทะเบียนมะเร็งโรงพยาบาลในปีพ.ศ. 2506 ซึ่งเป็นการจัดตั้งทะเบียนมะเร็งแห่งแรกของประเทศไทย ต่อมาได้ขยายการรวบรวมข้อมูลเป็นทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดเชียงใหม่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2528 ทะเบียนมะเร็งเชียงใหม่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมทะเบียนมะเร็งนานาชาติ (International Association for Cancer Registry; IACR) ตั้งแต่ 30 พฤศจิกายน 2537 ปัจจุบันมีบุคลากรของหน่วยงานทั้งหมด 9 ท่าน การรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวิธีการคัดลอกข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่างๆ (Active method)

โรงพยาบาลเอกชน และ ห้องปฏิบัติการตรวจทางพยาธิวิทยาในจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งข้อมูลการเสียชีวิตของประชากรในจังหวัดเชียงใหม่ และมีการติดตามสถานะการมีชีวิตของผู้ป่วยมะเร็งโดยดำเนินการทั้งวิธีค้นข้อมูลรายงานการเสียชีวิตและการสอบถามจากบุคลากรสาธารณสุขในพื้นที่นั้นๆ การรวบรวมข้อมูลยึดหลักตามมาตรฐานการจัดทำทะเบียนมะเร็งนานาชาติ และมาตรฐานการจำแนกมะเร็ง 2 ตำแหน่ง (Multiple primary 2004.) ข้อมูลดังกล่าวจะถูกให้รหัสโรครหัสพยาธิวิทยาโดยใช้ ICD-O version 3.2 บันทึกข้อมูลโดยโปรแกรม Canreg 5

2. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดลำปาง

การจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากรในจังหวัดลำปางครั้งแรก เป็นการศึกษาวิจัยแบบย้อนหลังในจังหวัดลำปางได้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531-2535 และตีพิมพ์รายงานในปี พ.ศ.2536 ซึ่งเป็นรายงานทะเบียนมะเร็งระดับประชากรก่อนการก่อตั้งโรงพยาบาลมะเร็งลำปาง และต่อมามงานทะเบียนมะเร็งลำปางโรงพยาบาลมะเร็งลำปางได้รับผิดชอบรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยโรคมะเร็งในจังหวัดลำปาง เริ่มดำเนินการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาลในปีพ.ศ. 2538 ต่อมาได้ขยายการรวบรวมข้อมูลเป็นทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดลำปาง จนกระทั่งจัดทำรายงานฉบับแรกของทะเบียนมะเร็งลำปางคือ Cancer Incidence in Lamphang, 1993-1997 ตีพิมพ์เมื่อปีพ.ศ. 2545 ทำให้ทะเบียนมะเร็งลำปางได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมทะเบียนมะเร็งนานาชาติ (International Association for Cancer Registry; IACR) ตั้งแต่ พฤษภาคม 2545 เป็นต้นมา

3. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดลำพูน

ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดลำพูนได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2546 การจัดตั้งทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดลำพูนเป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลมะเร็งลำปาง และหน่วยงานทางสาธารณสุขในจังหวัดลำพูน ประกอบด้วย โรงพยาบาลลำพูน สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดลำพูนทั้ง 6 แห่ง รายงานเล่มแรกของทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดลำพูนเป็นผลการวิจัยอุบัติการณ์โรคมะเร็งในจังหวัดลำพูนตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541-2545 ตีพิมพ์ในปีพ.ศ. 2549 ต่อมาได้รวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง รายงานหนังสืออุบัติการณ์โรคมะเร็งภาคเหนือปีพ.ศ.2546-2550 ตีพิมพ์เมื่อปีพ.ศ. 2552 ปัจจุบันงานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปางยังคงรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็งจังหวัดลำพูน

4. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดแพร่

ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดแพร่ได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2554 การจัดตั้งทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดแพร่เป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลมะเร็งลำปาง และหน่วยงานทางสาธารณสุขในจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย โรงพยาบาลแพร่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแพร่ โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดแพร่ ทั้ง 7 แห่ง รายงานเล่มแรกของทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดแพร่เป็นผลการวิจัยอุบัติการณ์โรคมะเร็งในจังหวัดแพร่ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2550-2552 งานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปางรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็งจังหวัดแพร่

5. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดเชียงราย

ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดเชียงรายได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2556 จากการดำเนินงานโครงการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลมะเร็งลำปาง และหน่วยงานทางสาธารณสุขในจังหวัดเชียงราย ประกอบด้วย โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดเชียงราย โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดเชียงรายทั้ง 17 แห่ง โรงพยาบาลเอกชน 2 แห่ง รายงานอุบัติการณ์มะเร็งจังหวัดเชียงรายเล่มแรกเป็นข้อมูลช่วงปีพ.ศ. 2551-2553 ตีพิมพ์เมื่อปีพ.ศ. 2557 ปัจจุบันงานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปางรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็งจังหวัดเชียงราย

6. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดพะเยา

ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดพะเยาได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในปีพ.ศ. 2557 จากการดำเนินงานโครงการจัดทำฐานข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลมะเร็งลำปาง และหน่วยงานทางสาธารณสุขในจังหวัดพะเยา ประกอบด้วย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพะเยา โรงพยาบาลพะเยา โรงพยาบาลเชิงคำ โรงพยาบาลชุมชน 5 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง รายงานอุบัติการณ์มะเร็งจังหวัดพะเยาเล่มแรกเป็นข้อมูลช่วงปีพ.ศ. 2553-2555 ตีพิมพ์เมื่อปีพ.ศ. 2558 ปัจจุบันงานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปางรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็งจังหวัดพะเยา

7. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดน่าน

ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดน่านเป็นทะเบียนมะเร็งระดับประชากรล่าสุด เริ่มต้นเมื่อปีพ.ศ. 2558 รับผิดชอบการดำเนินงานโดยสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดน่าน โดยร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางสาธารณสุขในจังหวัดน่าน ประกอบด้วย โรงพยาบาลน่าน และโรงพยาบาลชุมชน 13 แห่ง รายงานเล่มแรกของทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดน่านเป็นรายงานอุบัติการณ์โรคมะเร็งในจังหวัดน่านปีพ.ศ. 2553-2555 รวบรวมข้อมูลแบบ passive method เป็นการรายงานข้อมูลโรคมะเร็งจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ได้แก่ โรงพยาบาลน่านและโรงพยาบาลชุมชน 13 แห่ง การจัดเก็บบันทึกและวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรม Thai cancer base

8. ทะเบียนมะเร็งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอนได้จัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกใน พ.ศ. 2560 การจัดตั้งทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจังหวัดแม่ฮ่องสอนเป็นความร่วมมือระหว่างโรงพยาบาลมะเร็งลำปาง และหน่วยงานทางสาธารณสุขในจังหวัดแม่ฮ่องสอน ประกอบด้วย โรงพยาบาลศรีสังวาลย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดแม่ฮ่องสอน โรงพยาบาลชุมชนในจังหวัดแม่ฮ่องสอนทั้ง 6 แห่ง ปัจจุบันงานทะเบียนมะเร็งโรงพยาบาลมะเร็งลำปางรับผิดชอบในการจัดทำทะเบียนมะเร็งจังหวัดแม่ฮ่องสอน

บทที่ 2

การจัดทำทะเบียนมะเร็ง (Cancer Registration)

นางกาญจนา ดาวประเสริฐ
 พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

ความหมาย

การทำทะเบียนมะเร็ง หมายถึง ขบวนการในการรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง เกี่ยวกับจำนวนการเกิด และลักษณะต่างๆ ของผู้ป่วยโรคมะเร็ง

วัตถุประสงค์

จุดมุ่งหมายของการทำทะเบียนมะเร็งเพื่อให้มีข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็งต่างๆ โดยทราบระดับปัญหา ชนิดของมะเร็งที่พบบ่อยแนวโน้มของมะเร็งนั้นๆ นอกจากนี้การทำทะเบียนมะเร็งจะให้ข้อมูลที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาวิจัยต่อไปอย่างมากมายและแม่นยำ ช่วยในการวางแผนงานสาธารณสุข

การทำทะเบียนมะเร็งชุมชนทำให้ทราบถึงอุบัติการณ์ของมะเร็งนั้นๆ ระยะต่างๆของมะเร็งที่พบ อัตราตายจากโรคมะเร็ง ส่วนการทำทะเบียนมะเร็งของโรงพยาบาลทำให้ทราบถึงวิธีการรักษา ผลการรักษา

หน่วยทะเบียนมะเร็ง (Cancer Registry หรือ Tumor Registry)

หน่วยทะเบียนมะเร็งแบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1. ทะเบียนมะเร็งกลาง (Central Cancer Registry) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลจากทะเบียนมะเร็งของโรงพยาบาลต่างๆ ในพื้นที่หนึ่งๆ เช่น สถาบันมะเร็งแห่งชาติ ทำหน้าที่รวบรวมทะเบียนมะเร็งทั้งหมดของไทย ในปัจจุบันการรวบรวมข้อมูลยังไม่สามารถครอบคลุมทั่วประเทศ ข้อมูลโรคมะเร็งของประเทศไทยจึงมาจากเฉพาะบางจังหวัดที่เป็นตัวแทนเท่านั้น อย่างไรก็ตามหากแต่ละพื้นที่ทำทะเบียนมะเร็งในเขตที่รับผิดชอบได้สมบูรณ์ หน่วยทะเบียนมะเร็งกลาง ก็จะได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เพราะสามารถรวบรวมจากหน่วยมะเร็งทุกแห่งได้

2. ทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาล (Hospital – Based Cancer Registry) เป็นการรวบรวมข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งทุกราย ที่เข้ามาได้รับการรักษาในโรงพยาบาลแห่งนั้นๆ โดยไม่จำกัดภูมิฐานะของผู้ป่วย ซึ่งผู้ป่วยอาจจะมาจากหลายจังหวัด รายงานจากทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาล ประกอบด้วย จำนวนของผู้ป่วยมะเร็งแต่ละชนิดต่อปีที่มารับการวินิจฉัยและรักษาในโรงพยาบาล ข้อมูลของทะเบียนมะเร็งโรงพยาบาล อาจจะเน้นเกี่ยวกับระยะของโรค วิธีการรักษา ตลอดจนผลการรักษา ใช้ประโยชน์ในการวางแผนการรักษาโรคมะเร็งและการวิจัยทางคลินิกเป็นส่วนใหญ่

3. ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรหรือชุมชน (Population – based Cancer Registry) รวบรวมข้อมูลโรคมะเร็งที่เกิดขึ้นในกลุ่มประชากรในพื้นที่เป้าหมายแห่งใดแห่งหนึ่ง เพื่อนำไปสู่การทราบอุบัติการณ์ (Incidence) คือ จำนวนของผู้ป่วยใหม่ที่เกิดจากกลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ในพื้นที่หนึ่งในเวลาที่กำหนด เช่น หนึ่งปี อุบัติการณ์ของโรคมะเร็งมักจะรายงานเป็น จำนวนผู้ป่วยใหม่ต่อประชากร 100,000 คน ข้อมูลขั้นต่ำที่ควรได้

คือ อุบัติการณ์ของมะเร็งในแต่ละตำแหน่งในเพศใดเพศหนึ่งและในอายุต่างๆ รายงานที่เกี่ยวกับตำแหน่ง และลักษณะของเนื้อเยื่อทั่วไปจะใช้ รหัสของ ICD-O (International Classification of Diseases for Oncology) ลักษณะของการรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับประชากร

- รวบรวมข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งทุกรายที่มีภูมิลำเนาในพื้นที่นั้นๆ
- รวบรวมข้อมูลของผู้ป่วยมะเร็งในพื้นที่และไปรับการรักษาที่อื่นๆ
- ต้องมีข้อมูลเพียงพอที่จะจำแนกความซ้ำซ้อนของบุคคล เช่น ชื่อ นามสกุล เลขบัตรประชาชน
- ต้องเข้าถึงแหล่งข้อมูลในพื้นที่ที่ผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยและรักษา

ประโยชน์ของการทำทะเบียนมะเร็ง

ก) ประโยชน์ของการทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากรหรือชุมชน

1. สามารถที่จะประเมินความรุนแรงของปัญหาในชุมชน โดยเฉพาะอุบัติการณ์ และอัตราการตาย รวมถึงแนวโน้มอุบัติการณ์มะเร็ง กับอัตราการรอดชีวิต
2. ช่วยเป็นข้อมูลทางอ้อมในการติดตามผู้ป่วย
3. สามารถเปรียบเทียบคุณภาพของการบริการ ในระบบหน่วยงานสาธารณสุขในระดับต่างๆ ได้
4. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับอัตราการรอดชีวิตจริงๆ ในชุมชน ในมะเร็งแต่ละตำแหน่ง แต่ละเพศ และกลุ่มอายุต่างๆ
5. ช่วยบอกทิศทางของการวิจัยคลินิก
6. ช่วยการศึกษาทางระบาดวิทยาทั้งในรูปแบบของ Case – Control Study และ Prospective Study
7. ช่วยบ่งบอกกลุ่มประชากรที่มีมะเร็งสูงและต่ำในพื้นที่ต่างๆกัน
8. ช่วยในการประเมินผลการควบคุมป้องกัน และการรักษาโรคมะเร็งในชุมชน โดยเฉพาะการประเมินการควบคุมป้องกันไม่ว่าจะเป็น การป้องกันปฐมภูมิหรือทุติยภูมิ ถ้าจะวัดการเปลี่ยนแปลงของอุบัติการณ์ กรณีการป้องกันปฐมภูมิ หรือการวัดอัตราเปลี่ยนแปลง อัตราตายในการป้องกันทุติยภูมิ ควรอย่างยิ่งที่จะทำในพื้นที่ที่มีการทำทะเบียนมะเร็งชุมชนอย่างดีอยู่แล้ว
9. ช่วยวางแผนการให้บริการในพื้นที่เป้าหมาย
10. ให้ความรู้ที่ถูกต้องแก่กลุ่มวิชาชีพสาธารณสุขชน

ข) ประโยชน์ของการทำทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาล

1. สามารถประเมินการใช้บริการโรงพยาบาลของผู้ป่วยมะเร็ง ซึ่งทำให้เห็นการรับภาระปริมาณผู้ป่วยทั้งหมด และในกลุ่มมะเร็งแต่ละชนิด
2. ช่วยให้การติดตามโรคอย่างใกล้ชิดทั้งผู้ป่วยและแพทย์
3. แสดงแนวโน้มของอัตราส่วนของโรคที่พบในระยะแรก และระยะหลังๆ ในมะเร็งแต่ละตำแหน่ง
4. บอกถึงระยะเวลาการรอดชีวิตและคุณภาพชีวิต ที่สัมพันธ์กับตำแหน่ง ระยะและการรักษา

5. สามารถร่วมมือในการวิจัยทางคลินิก เพื่อประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการวินิจฉัยและการรักษา
6. ช่วยการศึกษาทางระบาดวิทยา
7. แยกกลุ่มผู้ป่วยมะเร็งที่พบในอัตราส่วนมากและน้อยได้
8. ช่วยประเมินคุณภาพ การให้การรักษานในโรงพยาบาลและพื้นที่ครอบคลุม
9. ช่วยในการวางแผนและประเมินความสามารถของโรงพยาบาล
10. ช่วยส่งเสริมความรู้ในวิชาชีพ

เอกสารอ้างอิง

-วันชัย วัฒนศัพท์, สุพรรณณี ศรีอำพร .(2539). คู่มือการทำทะเบียนมะเร็ง. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

-Bray, F., Znaor, A., Cueva, P., Korir, A., Swaminathan, R., Ullrich, A., Wang, S.A. & Parkin D.M. (2014). Planning and developing population-based cancer registration in low and middle income settings, IARC, WHO

บทที่ 3 การวางแผนและจัดตั้งหน่วยทะเบียนมะเร็ง

นางกาญจนา ดาวประเสริฐ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

การจัดตั้งหน่วยทะเบียนมะเร็ง เกิดจากความจำเป็นที่จะต้องมีการรวบรวมข้อมูลโรคมะเร็ง หรืออาจเป็นความต้องการขององค์กรที่จะผลักดันให้มีการจัดทำทะเบียนมะเร็ง เพื่อให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับภาระงานของโรงพยาบาล ปัญหาโรคมะเร็งในชุมชน หรือในระบบสุขภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการควบคุม ป้องกันโรคมะเร็งมีความจำเป็นที่จะต้องใช้ประโยชน์จากข้อมูลทะเบียนมะเร็งเป็นอย่างยิ่ง การจัดทำทะเบียนมะเร็งจะประสบความสำเร็จได้ ขึ้นอยู่กับความร่วมมือจากหลายๆ ฝ่าย ประกอบด้วย แพทย์ พยาธิแพทย์ พยาบาล เจ้าหน้าที่ที่บริหารจัดการข้อมูล ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จำเป็นต่อการจัดตั้งทะเบียนมะเร็ง ได้แก่

1.บุคลากร

1.1 ผู้อำนวยการโรงพยาบาล ทำหน้าที่สนับสนุนทรัพยากรด้านต่างๆ ให้แก่หน่วยงานทะเบียนมะเร็ง เช่น งบประมาณ วัสดุ ครุภัณฑ์ เป็นต้น ในการจัดตั้งทะเบียนมะเร็ง ผู้นำมีบทบาทสำคัญที่สุดที่จะผลักดันให้เกิดขึ้นได้ บางแห่งนอกเหนือจากผู้อำนวยการ อาจเป็นแพทย์ที่ได้รับการอบรมเกี่ยวกับทะเบียนมะเร็ง ซึ่งสามารถให้การปรึกษาได้ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เช่น พยาธิแพทย์ อายุรแพทย์ นักระบาดวิทยา และนักสถิติ

1.2 บุคลากรที่ปฏิบัติงานของหน่วยทะเบียนมะเร็ง ควรมีจำนวนเพียงพอต่อการรวบรวมข้อมูล โดยพิจารณาจากจำนวนประชากรและผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ของพื้นที่นั้นๆ แหล่งข้อมูล วิธีการรวบรวมข้อมูล เป็นต้น บุคลากรที่ปฏิบัติงานของหน่วยทะเบียนมะเร็งประกอบด้วย

1.2.1 หัวหน้าหน่วยงาน ทำหน้าที่ รับผิดชอบในการวางแผนงาน โครงการ ดำเนินการจัดทำทะเบียนมะเร็ง การประสานงานร่วมกับเครือข่ายต่างๆ

1.2.2 เจ้าหน้าที่ในหน่วยงาน อาจเป็นนักสถิติ นักเวชสถิติ พนักงานธุรการ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมทะเบียนมะเร็งการมอบหมายงานของเจ้าหน้าที่หน่วยงานทะเบียนมะเร็ง กรณีที่ฐานข้อมูลทะเบียนมะเร็งครอบคลุมประชากรจำนวนหลายล้านคนหรือทะเบียนมะเร็งขนาดใหญ่ อาจแบ่งเจ้าหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะด้าน เช่น การรวบรวมข้อมูล การคัดลอกข้อมูล การให้รหัสโรค การบันทึกข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล การดูแลโปรแกรมและจัดทำรายงานข้อมูล เป็นต้น ขณะที่ทะเบียนมะเร็งขนาดเล็ก อาจมีเจ้าหน้าที่เพียงคนเดียวรับผิดชอบงานหลายๆอย่าง

1.2.3 คณะที่ปรึกษา อาจเป็นแพทย์เฉพาะทาง ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญด้านในการวินิจฉัยและรักษาโรคมะเร็ง เช่น พยาธิแพทย์ รังสีแพทย์ ศัลยแพทย์ อายุรแพทย์โรคมะเร็ง เป็นคณะที่ปรึกษาของหน่วยงาน

1.2.4 เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลโรคมะเร็งในพื้นที่ คัดลอกข้อมูลมายังศูนย์ทะเบียนมะเร็ง

1.3 การฝึกอบรมบุคลากร เจ้าหน้าที่ทะเบียนมะเร็งควรได้รับการฝึกอบรมเฉพาะเกี่ยวกับมาตรฐานการจัดทำทะเบียนมะเร็ง ซึ่งมีการจัดอบรมจากสถาบันมะเร็งแห่งชาติ หรือโรงพยาบาลมะเร็งในส่วนภูมิภาค เป็นหน่วยงานสนับสนุนทางด้านวิชาการการจัดทำทะเบียนมะเร็ง และเรียนรู้ประสบการณ์จากการศึกษาดูงาน การ

ทำงาน นอกจากนี้เจ้าหน้าที่ควรมีทักษะที่จำเป็น อาทิเช่น ทักษะการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ การจัดทำทะเบียนมะเร็ง ทักษะการสื่อสารประสานงาน ซึ่งจำเป็นต้องใช้ในการทำงานร่วมกับแหล่งข้อมูลอื่นๆ

2.การจัดโครงสร้างและที่ตั้งของหน่วยงาน

- ทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาลเป็นภารกิจหนึ่งของโรงพยาบาล สำหรับในประเทศไทยในส่วนของโรงพยาบาลมะเร็งมีโครงสร้างแยกเป็นหน่วยงานทะเบียนมะเร็งชัดเจน แต่โรงพยาบาลอื่นๆ ที่ยังไม่มีโครงสร้างชัดเจนอาจรวมเป็นหน้าที่หนึ่งหรือส่วนหนึ่งของงานเวชระเบียน หรืองานศูนย์ข้อมูลของโรงพยาบาล หรือตามคำสั่งการมอบหมายงานของผู้บริหารโรงพยาบาล

- ทะเบียนมะเร็งระดับประชากรตั้งเป็นหน่วยงานหนึ่งของโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สถาบันวิจัย หน่วยงานของภาครัฐ หรือองค์กรเอกชน ซึ่งสามารถรวบรวมข้อมูลได้จากระบบบริการสุขภาพในพื้นที่นั้นๆ สำหรับในประเทศไทย สำหรับในประเทศไทยการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากรยังเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของสถาบันมะเร็งแห่งชาติและโรงพยาบาลมะเร็งภูมิภาค

- พื้นที่ของหน่วยงานทะเบียนมะเร็งขึ้นอยู่กับจำนวนบุคลากร ควรมีพื้นที่สำหรับจัดเก็บเอกสาร เช่น บัตรรายงานโรคมะเร็ง ใบรายงานผลพยาธิวิทยา เป็นต้น

3.อุปกรณ์ เครื่องมือ

- ตู้เอกสารสำหรับจัดเก็บเอกสาร เช่น บัตรรายงานโรคมะเร็ง ใบรายงานผลพยาธิวิทยา
- อุปกรณ์คอมพิวเตอร์และอื่นๆ เช่น เครื่องพิมพ์ สแกนเนอร์ เครื่องสำรองไฟ เป็นสิ่งสำคัญที่ควรจัดทำให้เพียงพอกับจำนวนบุคลากร
- ระบบอินเทอร์เน็ต เพื่อรองรับการเข้าถึงข้อมูล การรับ-ส่งข้อมูลที่ทันสมัย แบบ Electronic Document

4.งบประมาณในการดำเนินงาน

การจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจำเป็นต้องใช้งบประมาณเพื่อรวบรวมข้อมูลจำนวนมาก และครอบคลุมพื้นที่ จำนวนงบประมาณขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่ จำนวนประชากร จำนวนผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ และวิธีการรวบรวมข้อมูล ทั้งนี้วิธีการรวบรวมข้อมูลแบบ Active method คือการที่เจ้าหน้าที่ไปรวบรวมข้อมูลเองในแต่ละพื้นที่ย่อมมีค่าใช้จ่ายมากกว่าแบบ Passive method นอกจากนี้ยังมีงบประมาณอื่นๆ เช่น เงินเดือนบุคลากร ค่าจ้างที่ปรึกษา (ถ้ามี) คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ค่าเดินทาง และการฝึกอบรม เป็นต้น

การรักษาความลับของข้อมูล

การจัดทำทะเบียนมะเร็งเป็นการรวบรวมข้อมูลในระดับทุติยภูมิ ไม่ได้รวบรวมข้อมูลจากตัวผู้ป่วยโดยตรง อาจไม่จำเป็นต้องให้ผู้ป่วยลงชื่อยินยอมทุกราย เจ้าหน้าที่ต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยและการเข้าถึงข้อมูลที่ชัดเจน ข้อมูลทะเบียนมะเร็งควรมีการเก็บรักษาความลับของผู้ป่วยมะเร็ง เป็นการรายงานเชิงสถิติเท่านั้น วิธีการรักษาความลับของข้อมูล เช่น ไม่เปิดเผยชื่อ หรือรายละเอียดอื่นๆของข้อมูล อันจะส่งผลต่อผู้ป่วยฐานข้อมูลควรมีใช้รหัสผ่าน การเข้าถึงข้อมูลเฉพาะเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทะเบียนมะเร็งเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- Bray, F., Znaor, A., Cueva, P., Korir, A., Swaminathan, R., Ullrich, A., Wang, S.A. & Parkin D.M. (2014). Planning and developing population-based cancer registration in low and middle income settings, IARC, WHO

บทที่ 4

แหล่งข้อมูลและตัวแปรรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็ง

นางกาญจนา ดาวประเสริฐ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

หลักการสำคัญของการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากร คือ การรวบรวมข้อมูลโรคมะเร็งจากหลายๆแหล่งข้อมูลโดยครอบคลุมประชากรในพื้นที่นั้นๆ แหล่งข้อมูลอาจจะอยู่ในพื้นที่หรือจังหวัดใกล้เคียง โดยไม่คำนึงว่าข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งข้อมูลต่างๆ จะเหมือนกันหรือไม่ การรวบรวมข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูล เพื่อความครบถ้วนของข้อมูลมากที่สุด แต่ทั้งนี้การบันทึกข้อมูลในโปรแกรมจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกัน (ยกเว้นกรณีที่พบมะเร็งมากกว่า 1 ตำแหน่งสามารถบันทึกข้อมูลผู้ป่วยได้มากกว่า 1 ราย) แหล่งข้อมูลทะเบียนมะเร็ง สามารถจัดเป็น 3 กลุ่มหลัก ดังนี้

1. ข้อมูลจากโรงพยาบาล
2. ข้อมูลจากห้องปฏิบัติการตรวจทางพยาธิวิทยา
3. ข้อมูลจากใบมรณบัตร (ยกเว้นในกรณีการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาล)

1. ข้อมูลจากโรงพยาบาล เป็นแหล่งข้อมูลหลักสำหรับการรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็ง ลักษณะของการรวบรวมข้อมูล คือ รวบรวมข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ที่ได้รับการตรวจวินิจฉัย หรือรักษาโรคมะเร็งในโรงพยาบาลในพื้นที่นั้นๆให้ครบถ้วน แหล่งข้อมูล ประกอบด้วย

- โรงพยาบาลรัฐ/โรงพยาบาลเอกชน
- คลินิกเอกชน
- สถานบริการดูแลผู้ป่วยระยะท้าย (Hospice/palliative care) ควรมีการรวบรวมข้อมูลเช่นกัน เนื่องจากทำให้ทราบประวัติการวินิจฉัยโรค การตรวจตามนัด จนกระทั่งข้อมูลการเสียชีวิตของผู้ป่วยมะเร็ง
- โรงพยาบาลหรือสถานบริการรักษาโรคมะเร็งในพื้นที่ใกล้เคียง ที่รับ-ส่งต่อผู้ป่วยโรคมะเร็งเพื่อการรักษาเฉพาะทางโรคมะเร็ง เช่น เคมีบำบัด รังสีรักษา เป็นต้น

การรวบรวมข้อมูลอาจทำได้ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นการวินิจฉัยโรค การรักษา หรือการนัดตรวจติดตามผู้ป่วยการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาลจำนวนผู้ป่วยและชนิดของผู้ป่วยมะเร็งที่มารับบริการอาจจะแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับแพทย์ผู้เชี่ยวชาญที่รักษาโรคมะเร็งของโรงพยาบาลนั้นๆ

วิธีการรวบรวมข้อมูลในโรงพยาบาล

- การคัดลอกข้อมูลจากแฟ้มเวชระเบียนผู้ป่วย คั่นหารายชื่อจากทะเบียนผู้ป่วยโดยใช้รหัสการวินิจฉัยโรค (ICD-10) ระบุเป็นโรคมะเร็ง
- การรวบรวมข้อมูลจากฐานข้อมูลเครือข่ายคอมพิวเตอร์โรงพยาบาลซึ่งออกแบบจัดทำโปรแกรมตามตัวแปรที่กำหนด

2. ข้อมูลจากห้องปฏิบัติการตรวจทางพยาธิวิทยา

ผลพยาธิวิทยาเป็นแหล่งข้อมูลสำคัญ ใช้ยืนยันผลการตรวจวินิจฉัยการเป็นมะเร็ง ผู้ป่วยมะเร็งส่วนใหญ่ มักจะได้รับการตรวจวินิจฉัยโดยการตรวจทางพยาธิวิทยาจากแพทย์ อย่างไรก็ตามจำนวนผู้ป่วยที่ได้รับการตรวจทางพยาธิวิทยาอาจแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งขึ้นอยู่กับชนิดของโรคมะเร็ง และสถานะของผู้ป่วย นอกจากนี้ยังมีแหล่งข้อมูลของห้องตรวจปฏิบัติการอื่นๆ เช่น ห้องปฏิบัติการทางโลหิตวิทยา ศูนย์เอกซเรย์คอมพิวเตอร์ , MRI ถ้าสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ จะทำให้การรวบรวมข้อมูลครอบคลุมยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตามข้อมูลจากผลพยาธิวิทยาอาจมีข้อจำกัดในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ป่วย เช่น รหัสประจำตัว ที่อยู่ของผู้ป่วย ซึ่งจำเป็นต้องนำข้อมูลผลพยาธิวิทยามาตรวจสอบกับฐานข้อมูลทะเบียนมะเร็งก่อนเสมอ

วิธีการรวบรวมข้อมูลผลพยาธิวิทยา

- ค้นจากใบรายงานผลพยาธิ
- ค้นผ่านทางโปรแกรมฐานข้อมูลรายงานผลพยาธิวิทยาของโรงพยาบาลหรือของห้องปฏิบัติการ

3. ข้อมูลจากใบมรณบัตร

ใบมรณบัตรเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งซึ่งเป็นข้อมูลที่แพทย์ได้ระบุสาเหตุการเสียชีวิตของผู้ป่วยในใบรายงานการเสียชีวิต ในประเทศที่กำลังพัฒนาการระบุสาเหตุการเสียชีวิตของประชากรยังมีข้อจำกัด เนื่องจาก ข้อมูลรายงานการเสียชีวิตไม่ถูกต้อง แม่นยำ โดยเฉพาะกรณีที่ผู้ป่วยเสียชีวิตที่บ้าน สาเหตุการเสียชีวิตไม่ถูกระบุโดยแพทย์ ทำให้ข้อมูลขาดความน่าเชื่อถือ แต่อย่างไรก็ตามในการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากรจำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากใบมรณบัตรเพื่อความครบถ้วนของการจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากร (*การจัดทำทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาลไม่ต้องรวบรวม*) การรวบรวมข้อมูลจากใบมรณบัตร มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- ค้นหาผู้ป่วยมะเร็งที่ยังไม่ถูกรวบรวมข้อมูลในฐานข้อมูลทะเบียนมะเร็ง
- บันทึกวันที่เสียชีวิต/สาเหตุการเสียชีวิตของผู้ป่วยมะเร็ง ลงในฐานข้อมูล อาจจะนำไปใช้ในการวิเคราะห์อัตราการรอดชีพได้
- เป็นวิธีหนึ่งที่สามารถประเมินความครบถ้วนของการรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็ง (Completeness)

วิธีการรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็ง

ตามกระบวนการจัดทำทะเบียนมะเร็งมีวิธีการรวบรวมข้อมูลหลักดังนี้

1. Active method รวบรวมข้อมูลโดยเจ้าหน้าที่ของทะเบียนมะเร็งเข้าไปยังแหล่งข้อมูล ทำการคัดลอกข้อมูล และให้รหัสโรคเอง

ข้อดี

- ของบประมาณได้มากและง่าย
- สามารถเริ่มเก็บข้อมูลได้ทันที
- ถ้าบุคลากรมีคุณภาพ ข้อมูลเก็บได้ครบถ้วน
- บุคลากรได้ไปเก็บถึงแหล่งข้อมูล

ข้อเสีย

- เป็นภาระของทีมงาน ใช้บุคลากรมาก
- ค่าใช้จ่ายสูง
- ได้รับความร่วมมือน้อย
- งานสำเร็จยาก มีความล่าช้า
- ถ้าบุคลากรไม่มีคุณภาพ ข้อมูลไม่ครบถ้วน

2. Passive method แหล่งข้อมูลต่างๆ ส่งรายงานข้อมูลที่คัดลอกแล้วมายังหน่วยทะเบียนมะเร็ง รวมทั้งการรวบรวมข้อมูลจากใบรายงานผลพยาธิวิทยา รายงานใบมรณบัตร

ข้อดี

- ได้จำนวนข้อมูลครบถ้วน
- ได้มีการติดตามผู้ป่วย
- หน่วยงานทะเบียนมะเร็งลดภาระงานไม่ต้องใช้บุคลากรมาก
- ทุกคนมีส่วนร่วม

ข้อเสีย

- บุคลากรในแต่ละโรงพยาบาลเปลี่ยนบ่อย ขาดความต่อเนื่อง
- ข้อมูลสำคัญไม่ครบถ้วน

3. Mixed method เป็นการรวบรวมข้อมูลโดยใช้ทั้งวิธี Active และ Passive method เช่น หน่วยทะเบียนมะเร็งรวบรวมข้อมูลโดยการรับรายงานข้อมูลทะเบียนมะเร็งจากแหล่งข้อมูลต่างๆ แต่บางแห่งเจ้าหน้าที่ทะเบียนมะเร็งอาจจะเข้าไปคัดลอกเอง เพื่อความครบถ้วนของข้อมูลยิ่งขึ้น ปัจจุบันทะเบียนมะเร็งหลายๆแห่ง ใช้วิธีการ

สิ่งสำคัญ: การจัดทำทะเบียนมะเร็งโดยวิธีการดึงข้อมูลจากระบบฐานข้อมูล
สุขภาพของโรงพยาบาลแบบอัตโนมัติเป็นวิธีการที่ผิดหลักการของการจัดทำ
ทะเบียนมะเร็ง (จาก หนังสือ *Planning and developing population-based cancer
registration in low and middle income settings*, IARC, WHO, 2014)

ตัวแปรหลักการรวบรวมข้อมูลทะเบียนมะเร็ง

การกำหนดตัวแปรที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลทะเบียนอาจแตกต่างกัน มากน้อย ในแต่ละโรงพยาบาล หรือจังหวัดนั้นๆ แต่ทั้งนี้ต้องมีตัวแปรหลักสำคัญต้องมีการรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล (Source of information)
  - 1.1 โรงพยาบาลที่คัดลอกข้อมูล
  - 1.2 เลขโรงพยาบาล
- 2 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ป่วย (Personal Identification)
  - 2.1 ชื่อ-สกุล (Names)
  - 2.2 เลขบัตรประชาชน (Personal Identification Number)
  - 2.3 เพศ (Sex)
  - 2.4 วันเดือนปีเกิด (Birth date)
  - 2.5 ที่อยู่ (Address)
3. ข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็ง (The tumour)
  - 3.1 วันที่วินิจฉัยโรคมะเร็ง (Incidence date)
  - 3.2 อายุที่วินิจฉัยเป็นมะเร็ง (Age at diagnosis)
  - 3.3 Most valid basis of diagnosis
  - 3.4 ตำแหน่งโรคมะเร็ง (Site of Primary ;Topography)
  - 3.5 ผลพยาธิวิทยา (Histology ; Morphology)
  - 3.6 ลักษณะของก้อนเนื้อ (Behaviour)
  - 3.7 ระยะของโรคมะเร็ง (Stage)
  - 3.8 ขอบเขตการ แพร่กระจาย ของโรค (Extension)
  - 3.9 ตำแหน่งที่แพร่กระจาย (Distant metastatic site)
  - 3.10 การรักษาโรคมะเร็ง (Treatment)
4. ข้อมูลสถานะผู้ป่วย Follow up Data
  - 4.1 สถานะปัจจุบัน (มีชีวิต/เสียชีวิต)
  - 4.2 วันที่ติดต่อล่าสุด/ วันที่เสียชีวิต (Date of last contact/ Date of death)
  - 4.3 สาเหตุของการเสียชีวิต (Cause of death)

หมายเหตุ ตัวแปรอื่นๆที่อาจรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม อาทิเช่น สถานภาพสมรส เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ เป็นต้น

แนวทางการคัดลอกข้อมูลในแบบรายงานทะเบียนมะเร็ง

1.แหล่งข้อมูล

1.1 โรงพยาบาลที่คัดลอกข้อมูล

ความหมาย	ชื่อโรงพยาบาลที่เป็นแหล่งข้อมูล หรือโรงพยาบาลที่ผู้ป่วยรับบริการการตรวจวินิจฉัย รักษาโรคมะเร็ง
วัตถุประสงค์	ระบุได้ว่าข้อมูลโรคมะเร็งถูกเก็บรวบรวมมาจากแหล่งข้อมูลใด สามารถค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม ตลอดจนติดตามผลการรักษา
วิธีการคัดลอกข้อมูล	กรอกชื่อโรงพยาบาลที่รายงานข้อมูลโรคมะเร็ง

1.2 เลขทะเบียนผู้ป่วย

ความหมาย	เลขที่ในบัตรตรวจโรคของผู้ป่วย (OPD Card) หรือที่เรียกว่า Hospital Number (H.N.)
วัตถุประสงค์	เพื่อช่วยในการค้นหาบัตรตรวจโรคประจำตัวของผู้ป่วยในการค้นหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือติดตามผลการรักษา
วิธีการคัดลอกข้อมูล	กรอกเลขทะเบียนผู้ป่วยตาม OPD Card

2.ข้อมูลส่วนบุคคล (Personal Identification)

2.1 ชื่อ-สกุล (Names)

ความหมาย	ชื่อ-นามสกุลของผู้ป่วยมะเร็ง
วัตถุประสงค์	ชื่อและนามสกุลเป็นข้อมูลจำเพาะของแต่ละบุคคล ซึ่งจะนำไปใช้ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของการทำทะเบียน
วิธีการคัดลอกข้อมูล	-คัดลอก ชื่อ สกุล ให้ชัดเจน ตัวบรรจง และระมัดระวังเรื่องความผิดพลาด -กรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงชื่อ สกุล ให้ทำการแก้ไขข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน

2.2 เลขบัตรประชาชน (Personal Identification Number)

ความหมาย	เลขที่ประจำตัวของแต่ละบุคคล ซึ่งออกให้โดยกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย
วัตถุประสงค์	นำไปใช้ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของผู้ป่วยมะเร็ง แยกแยะความเป็นบุคคล
วิธีการคัดลอกข้อมูล	กรอกเลขที่ประจำตัวให้ครบ 13 หลัก

2.3 เพศ (Sex)

ความหมาย	เพศของผู้ป่วยโรคมะเร็ง
วัตถุประสงค์	ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ บอกถึงอุบัติการณ์ของโรคมะเร็งชนิดต่างๆ แยกตามเพศ
วิธีการคัดลอกข้อมูล	เลือกเพศของผู้ป่วยตามตัวเลือกที่กำหนดให้ได้อย่างใดอย่างหนึ่ง คือ ชาย หรือ หญิง

2.4 วันเดือนปีเกิด (Birth date)

ความหมาย	วัน เดือน ปี ที่ผู้ป่วยเกิด
วัตถุประสงค์	ข้อมูล วัน เดือน ปีเกิด เป็นข้อมูลจำเพาะของแต่ละบุคคล สามารถนำไปใช้ในการตรวจสอบความซ้ำซ้อนของบุคคล และใช้ในการคำนวณอายุ ซึ่งมีความสำคัญมาก
วิธีการคัดลอกข้อมูล	กรอกรวันเดือน ปี เกิด ของผู้ป่วย

2.5 ที่อยู่ (Address)

ความหมาย	ที่อยู่ตามทะเบียนบ้านที่มีชื่อของผู้ป่วย
วัตถุประสงค์	เป็นตัวแปรที่สำคัญสำหรับทะเบียนมะเร็งระดับประชากร เพื่อแยกภูมิภาคของ ผู้ป่วยที่ทำทะเบียนมะเร็งและติดต่อสื่อสารกับผู้ป่วย
วิธีการคัดลอกข้อมูล	-กรอกที่อยู่ตามบัตรประชาชนหรือทะเบียนบ้านของผู้ป่วย ประกอบด้วย บ้านเลขที่ หมู่ ถนน ตำบล จังหวัด และรหัสไปรษณีย์ของผู้ป่วยให้ชัดเจน -ให้ยึดถือที่อยู่ถาวรของผู้ป่วย อาจใช้ระยะเวลาที่อยู่อาศัยในพื้นที่นั้นๆ ตั้งแต่ 1 ปี ขึ้นไป

3.ข้อมูลเกี่ยวกับโรคมะเร็ง (The tumour)

3.1 วันที่วินิจฉัยโรคมะเร็ง (Incidence date)

ความหมาย	วันที่ผู้ป่วยได้รับการตรวจวินิจฉัยและแพทย์ระบุว่าผู้ป่วยเป็นโรคมะเร็ง
วัตถุประสงค์	ข้อมูล วัน/เดือน/ปี ที่ตรวจพบว่าผู้ป่วยเป็นมะเร็ง จะนำไปใช้ในการคำนวณอุบัติการณ์โรคมะเร็ง
วิธีการคัดลอกข้อมูล	ให้ใช้หลักเกณฑ์ ตามลำดับก่อน หลังดังนี้ 1.วันที่แรกที่มีข้อมูลยืนยันว่าเป็นมะเร็ง โดยใช้ข้อมูลจากรายงานผลพยาธิวิทยาตามลำดับ คือ 1.1 วันที่ตัด หรือนำชิ้นเนื้อไปตรวจ (Date of first patho/cyto confirmation) 1.2. วันที่รายงานผลชิ้นเนื้อ (Date of report patho/cyto) 2. วันที่นอนโรงพยาบาลจากสาเหตุโรคมะเร็ง 3. กรณีที่วินิจฉัยจากการตรวจร่างกายที่ OPD ให้ใช้วันที่มาปรึกษาแพทย์ หรือพบแพทย์ที่ OPD ด้วยอาการของโรคมะเร็ง 4. วันที่อื่นๆนอกเหนือจากข้อ1-3 5. วันที่เสียชีวิตด้วยโรคมะเร็ง (Date of death) กรณีคัดลอกข้อมูลจาก มรณบัตรให้ลงวันที่วินิจฉัยว่าเป็นมะเร็ง เป็นวันเดียวกันกับ วันที่ติดต่อครั้งสุดท้าย

3.2 อายุที่วินิจฉัยเป็นมะเร็ง (Age at diagnosis)

ความหมาย	อายุของผู้ป่วยขณะที่ได้รับการวินิจฉัยโรคว่าเป็นมะเร็ง
วัตถุประสงค์	อายุเป็นสิ่งที่บอกถึงช่วงของชีวิตโดยประมาณสำหรับอุบัติการณ์ของโรคมะเร็งชนิดต่างๆ
วิธีการคัดลอกข้อมูล	กรอกอายุของผู้ป่วยที่ได้รับการวินิจฉัยว่าเป็นมะเร็ง อายุของผู้ป่วยหน่วยเป็นปี (ให้นับปีเต็มไม่ต้องปัดเศษเดือน) กรณีที่ไม่ทราบ สามารถคำนวณจาก อายุ ณ. วันที่เป็นมะเร็ง = วัน/เดือน/ปี ที่วินิจฉัย - วัน/เดือน/ปี เกิด

3.3 . วิธีวินิจฉัยโรคที่ดีที่สุด (Most valid basis of diagnosis)

ความหมาย	หมายถึง วิธีการทางการแพทย์ ที่ใช้ในการตรวจหรือพิสูจน์ให้ทราบว่าผู้ป่วยเป็นมะเร็ง
วัตถุประสงค์	ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีการวินิจฉัยจะเป็นตัวชี้วัดความถูกต้องของการวินิจฉัยโรคมะเร็ง
วิธีการคัดลอกข้อมูล	เลือกข้อมูลที่ตรงกับวิธีการตรวจที่ทำให้แพทย์สรุปว่าผู้ป่วยเป็นโรคมะเร็ง (ให้เลือกข้อใดข้อหนึ่งซึ่งเป็นวิธีการตรวจที่น่าเชื่อถือสูงสุด) มีตัวเลือก คือ 0. ไบรณบัตร์ 1. ชักประวัติและตรวจร่างกาย 2. รังสีวินิจฉัย ส่องกล้อง CT/MRI 3. การผ่าตัดโดยไม่มีผลชิ้นเนื้อ 4. การตรวจทางชีวเคมีหรืออิมมูโน เช่น AFP, PSA, CEA เป็นต้น 5. การตรวจเซลล์วิทยาหรือโลหิตวิทยา 6. การตรวจชิ้นเนื้อในตำแหน่งที่กระจาย 7. การตรวจชิ้นเนื้ออกปฐมภูมิ 8. การผ่าตัดและมีผลชิ้นเนื้อ

กลุ่มที่ไม่มีผล
พยาธิวิทยา

กลุ่มที่มีผล
พยาธิวิทยา

3.4 ตำแหน่งโรคมะเร็ง (Site of Primary ;Topography)

ความหมาย	ตำแหน่งหรืออวัยวะในร่างกายของผู้ป่วยที่เป็นโรคมะเร็งโดยอวัยวะดังกล่าว ต้องเป็นอวัยวะก่อมะเร็ง (Primary site)
วัตถุประสงค์	ข้อมูลเกี่ยวกับตำแหน่งหรืออวัยวะที่เป็นโรคมะเร็งจะช่วยบอกถึงอุบัติการณ์ของโรคมะเร็งชนิดต่างๆ
วิธีการคัดลอกข้อมูล	ตำแหน่งหรืออวัยวะที่เป็นมะเร็ง ควรบันทึกให้ละเอียด เช่น lung upper lobe หรือ sigmoid colon (ถ้าไม่สามารถระบุได้ว่าเป็นมะเร็งต้นเหตุที่อวัยวะใด ก็ให้ลงว่า Unknown Primary) <i>* กรณีที่เป็นมะเร็ง 2 ตำแหน่งให้ลงทะเบียนเป็นผู้ป่วยมะเร็ง 2 ราย</i>

3.5 ผลพยาธิวิทยา (Histology ; Morphology)

ความหมาย	การตรวจทางพยาธิวิทยาหรือเซลล์ ซึ่งพยาธิแพทย์ได้รายงานไว้
วัตถุประสงค์	ข้อมูลเกี่ยวกับพยาธิวิทยา จะใช้ในการศึกษาลักษณะและพฤติกรรมของโรคมะเร็งแต่ละชนิด ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นหลักสำหรับการเลือกแนวทางการรักษาและการพยากรณ์โรค
วิธีการคัดลอกข้อมูล	คัดลอกผลชนิดเซลล์, grading, differentiation ของผลตรวจชิ้นเนื้อ หรือทางเซลล์ รวมทั้งทางโลหิตวิทยา ตามใบรายงานผลพยาธิวิทยา เช่น Adenocarcinoma, well diff. เป็นต้น รวมทั้งชื่อของสถานบริการหรือโรงพยาบาลที่ทำการตรวจทางพยาธิวิทยา และ หมายเลขของชิ้นเนื้อหรือ การตรวจทางเซลล์วิทยา เพื่อระบุแหล่งข้อมูล ที่รายงานผลการตรวจพยาธิวิทยา ใช้ในการติดตามหรือตรวจสอบผลพยาธิวิทยาในกรณีที่สงสัย

3.6 ลักษณะของก้อนเนื้อ (Behavior)

ความหมาย	ลักษณะของก้อน เช่นเป็นก้อนเนื้องอกธรรมดา ก้อนระยะลุกลาม หรือเป็นเซลล์มะเร็ง
วัตถุประสงค์	เพื่อจำแนกกลุ่มของก้อนเนื้อ
วิธีการคัดลอกข้อมูล	ใช้ข้อมูลจากผลพยาธิวิทยาเป็นสิ่งบ่งบอกว่าเป็นก้อนเนื้อชนิดใด ร่วมกับการใช้คู่มือการให้รหัสโรค ICD-O ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 0. BENIGN 1. UNCERTAIN 2. IN SITU 3. MALIGNANT

3.7 ระยะของโรคมะเร็ง (Stage)

ความหมาย	ระยะของโรคมะเร็งในขณะที่ยืนยันว่าเป็นโรคมะเร็งครั้งแรก
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ทราบว่า ผู้ป่วยอยู่ในระยะเริ่มแรกหรือระยะลุกลาม การที่แพทย์ทราบระยะของโรคแพทย์จะสามารถวางแผนการรักษาและพยากรณ์โรคได้
วิธีการคัดลอกข้อมูล	-ข้อมูลการให้ระยะโรคมะเร็งจากแพทย์ อาจให้ระยะของโรคตามมาตรฐาน TNM AJCC Site-specific staging schemes (Dukes, FIGO) เป็นต้น -ระยะโรคแบบ TNM กรอกตัวเลขตามที่แพทย์ระบุ เช่น T1, N0, M0 เป็นต้น กำหนดจาก T (Tumor) ขนาดก้อน N (Lymph nodes) ต่อมน้ำเหลืองที่มะเร็งลุกลามไป M (Metastasis) มีการกระจายของมะเร็งไปยังอวัยวะอื่นๆ

3.8 ขอบเขตการ แพร่กระจาย ของโรค (Extension)

ความหมาย	ขอบเขตการแพร่กระจายของโรคมะเร็งในขณะที่ยังวินิจฉัยว่าเป็นโรคมะเร็งครั้งแรก
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ทราบว่า ผู้ป่วยอยู่ในระยะเริ่มแรกหรือระยะลุกลาม ข้อมูลนี้จะเป็นตัวบ่งชี้ระดับปัญหาโรคมะเร็งมากน้อยเพียงใด
วิธีการคัดลอกข้อมูล	เลือกข้อมูลที่ตรงกับกรแพร่กระจายของโรคมะเร็ง ได้แก่ <ol style="list-style-type: none"> 1. In Situ (CIS) จะมีลักษณะของมะเร็งโดยสมบูรณ์ ยกเว้นเพียงเนื้อมะเร็งนั้นไม่กินลงไปเกิน Basement membrane ของเยื่อ epithelium 2. Localized เนื้อมะเร็งที่เห็นลักษณะของการลุกลาม (Invasive) แต่จะไม่กินออกนอกอวัยวะนั้นๆ ที่ขอบนอก และไม่พบการกระจายไปอวัยวะอื่นหรือต่อมน้ำเหลืองใดๆ 3. Direct extention เนื้อมะเร็งมีการลุกลามไปยังขอบนอกและเนื้อเยื่อข้างเคียง แต่ยังไม่กระจายไปอวัยวะอื่นที่ไกลหรือต่อมน้ำเหลืองใดๆ 4. Regional LN มะเร็งลุกลามไปยังต่อมน้ำเหลืองใกล้เคียง 5. Distant metastasis มะเร็งกระจายออกไปยังอวัยวะอื่นๆ ที่มีเนื้อเยื่อแตกต่างออกไป เช่น กระจายไปสมอง ตับ ปอด หรือกระดูก เป็นต้น หรือต่อมน้ำเหลืองที่อยู่ไกลจาก Regional Node 8. Not applicable จะหมายถึงกรณีผู้ป่วยที่ไม่สามารถจะประเมินสถานะต่อมน้ำเหลืองได้ 9. Not Known ข้อมูลในประวัติผู้ป่วยไม่พอที่จะกำหนด Stage/ หรือตำแหน่งมะเร็งเริ่มเป็นไม่พบว่าจะอยู่ที่ใด

3.9 ตำแหน่งที่แพร่กระจาย (Distant metastatic site)

ความหมาย	ตำแหน่งที่โรคมะเร็งกระจายไป										
วัตถุประสงค์	เพื่อรวบรวมข้อมูลบริเวณที่มีการกระจายของโรคมะเร็ง ใช้ในการศึกษาวิจัย										
วิธีการคัดลอกข้อมูล	เลือกข้อมูลให้ตรงกับตำแหน่งอวัยวะที่มะเร็งกระจายไป (<u>หัวข้อนี้จะบันทึกได้ในกรณี</u> <u>ที่ระยะของโรคมะเร็งเป็น ระยะที่ IV และการแพร่กระจายของโรคมะเร็งต้องเป็น</u> <u>distant metas เท่านั้น</u>) เช่น <table border="0" style="margin-left: 40px;"> <tr> <td>0: None</td> <td>5. Brain</td> </tr> <tr> <td>1. Distant lymph nodes</td> <td>6. Peritoneum</td> </tr> <tr> <td>2. Bone</td> <td>7. Multiple sites</td> </tr> <tr> <td>3. Liver</td> <td>8. Other</td> </tr> <tr> <td>4. Lung/pleura</td> <td>9. Unknown</td> </tr> </table>	0: None	5. Brain	1. Distant lymph nodes	6. Peritoneum	2. Bone	7. Multiple sites	3. Liver	8. Other	4. Lung/pleura	9. Unknown
0: None	5. Brain										
1. Distant lymph nodes	6. Peritoneum										
2. Bone	7. Multiple sites										
3. Liver	8. Other										
4. Lung/pleura	9. Unknown										

3.10 การรักษาโรคมะเร็ง (Treatment)

ความหมาย	วิธีการรักษาที่โรงพยาบาลที่ทำทะเบียนผู้ป่วยทะเบียนมะเร็งให้กับผู้ป่วย ซึ่งอาจเป็นการผ่าตัด การฉายรังสี การใช้สารเคมีบำบัด หรือการรักษาแบบผสมผสานกัน หรือให้การรักษาแบบประคับประคองเท่านั้น
วัตถุประสงค์	จะแสดงถึงความสามารถหรือข้อจำกัดของการให้การรักษาแก่ผู้ป่วยโรคมะเร็ง ตามโรงพยาบาลต่างๆ ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาโรคมะเร็งนั้น สามารถบอกได้ว่าผู้ป่วยแต่ละรายได้รับการรักษาอะไรบ้าง ซึ่งจะแสดงวิธีการรักษาต่างๆ ที่นิยมใช้กับโรคมะเร็งแต่ละชนิด
วิธีการคัดลอกข้อมูล	เลือกข้อมูล ให้ตรงกับวิธีการรักษาของผู้ป่วยได้รับ สามารถบันทึกมากกว่า 1 รายการ และกรอกวันที่เริ่มการรักษานั้นๆ

การรักษา		วันที่เริ่มรักษา
☐ Surgery	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Radiotherapy	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Chemotherapy	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Targeted therapy	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Hormone therapy	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Immunotherapy	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Intervention treatment	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Other treatment	① Yes ② No	___ / ___ / _____
☐ Supportive treatment	① Yes ② No	___ / ___ / _____

4. ข้อมูลสถานะผู้ป่วย Follow up Data

4.1 สถานะปัจจุบัน (มีชีวิต/เสียชีวิต)

ความหมาย	ข้อมูลเกี่ยวกับสถานะของผู้ป่วยโรคมะเร็งภายหลังจากได้รับการวินิจฉัย หรือการรักษา
วัตถุประสงค์	ข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามผู้ป่วย จะใช้ในการศึกษาถึง ผลการรักษาโรคมะเร็งแต่ละชนิดด้วยวิธีการต่างๆ ใช้ในการวิเคราะห์ อัตราตายของโรคมะเร็งแต่ละชนิด และสามารถนำไปวิเคราะห์หาอัตราการรอดชีวิตได้ต่อไป

วิธีการคัดลอกข้อมูล ข้อมูลสภาพของผู้ป่วยในขณะนั้นว่ายังมีชีวิตอยู่ หรือเสียชีวิต

4.2 วันที่ติดต่อล่าสุด/ วันที่เสียชีวิต (Date of last contact/ Date of death)

ความหมาย	วัน เดือน ปี ที่ติดต่อครั้งสุดท้าย หรือ วัน เดือน ปี ที่ผู้ป่วยเสียชีวิต
วัตถุประสงค์	เพื่อใช้ในการวิเคราะห์อัตราการรอดชีพโรคมะเร็ง
วิธีการคัดลอกข้อมูล	กรณีที่ผู้ป่วยยังมีชีวิตให้บันทึกข้อมูลวันที่ผู้ป่วยติดต่อล่าสุด กรณีที่ผู้ป่วยเสียชีวิตให้บันทึกข้อมูลวันที่ผู้ป่วยเสียชีวิต

4.3 สาเหตุของการเสียชีวิต (Cause of death)

ความหมาย ข้อมูลสาเหตุของการเสียชีวิตของผู้ป่วยอาจเสียชีวิตจากมะเร็ง หรือสาเหตุอื่นๆ
 วัตถุประสงค์ เพื่อจะให้ทราบสาเหตุของการเสียชีวิตของผู้ป่วย
 วิธีการคัดลอกข้อมูล กรอกสาเหตุการตายให้ตรงกับรายงานการตายของผู้ป่วย (ในกรณีที่ผู้ป่วยเสียชีวิต)

แบบรายงานโรคมะเร็ง (Cancer Report Form) เลขทะเบียนมะเร็ง				
ชื่อโรงพยาบาลที่รายงาน		เลขทะเบียนผู้ป่วย (EN)		
ข้อมูลผู้ป่วย (Patient Information)				
1. ชื่อ (นาย / นาง / น.ส. / ค.ช. / อ.อ.)	2. นามสกุล	3. เลขประจำตัวประชาชน	4. เพศ ① ชาย ② หญิง	5. วันเดือนปีเกิด _ / _ / _
6. ที่อยู่ รหัสไปรษณีย์ [ ][ ][ ][ ][ ][ ] รหัสที่อยู่ [ ][ ][ ][ ][ ][ ]		7. ลอนดาพจนานุกรม ① โสค ② ลู่ / หม้าย / หย่า ③ นึกบวช ④ ไม่ระบุ	8. สัญชาติ ① ไทย ② จีน ③ ลาว ④ กัมพูชา	9. ศาสนา ① พุทธ ② คริสต์ ③ อิสลาม ④ ไม่ระบุ
ข้อมูลโรคมะเร็ง (Cancer Information)				
10. วันที่รับบริการครั้งแรก ณ รพ.ด้วยโรคมะเร็ง _ / _ / _ (พ.ร.)	11. วันที่รับบริการปัจจุบัน ณ รพ. _ / _ / _ (พ.ร.)	12. วงศ์ที่วินิจฉัย _ / _ / _ (พ.ร.)	13. อายุ ณ วันที่วินิจฉัย (ปีเต็ม)	
14. วิธีวินิจฉัยโรคมะเร็ง ① ไบรอปซึน ② ซักประวัติและตรวจร่างกาย ③ รังสีวินิจฉัย ส่องกล้อง US CT วันที่ตรวจวินิจฉัย _ / _ / _ ④ คำตัด หรือคำศพ โดยไม่มีผลชิ้นเนื้อ ⑤ Specific Biochem/ Immuno test/ tumor marker ⑥ การตรวจเซลล์ หรือการตรวจเลือด ⑦ การตรวจชิ้นเนื้อที่กระจาย ⑧ การตรวจชิ้นเนื้อจากปฏิมคณิ ⑨ การคำตัดและไม่มีผลชิ้นเนื้อ	15. ชื่อ Lab	16. เลขทะเบียนรักษา		
	17. วันที่ตัดชิ้นเนื้อ _ / _ / _ (พ.ร.)	18. วันที่อ่านผลชิ้นเนื้อ _ / _ / _ (พ.ร.)		
	19. ตำแหน่ง / อวัยวะที่เป็นมะเร็ง [ ][ ][ ]			
	20. ผลทางพยาธิวิทยา [ ][ ][ ][ ][ ]			
21. เติรค ① well diff. ② moderately diff. ③ Poorly diff. ④ Undifferentiated ⑤ T-cell ⑥ B-cell ⑦ Null cell ⑧ NK cell ⑨ Unknown	22. ด้าน ① Right ② Left ③ Bilateral ④ Unilateral ⑤ Not applicable ⑥ Unknown	23. ระยะของโรค (TNM) T ___ N ___ M ___ 24 Stage ① Stage 0 ② Stage 1 ③ Stage 2 ④ Stage 3 ⑤ Stage 4 ⑥ Unknown	25. การแพร่กระจายของโรค ① In Situ ② Localized ③ Direct extension ④ Regional lymph nodes ⑤ Distant metastasis ⑥ Not applicable ⑦ Unknown	26. ตำแหน่งที่แพร่กระจาย ① None ② Brain ③ Distant Lymph node ④ Peritoneum ⑤ Bone ⑥ Multiple sites ⑦ Liver ⑧ Lung / Pleura ⑨ Other ⑩ Unknown
27. การรักษารัฐที่ โรงพยาบาล ① Surgery ② Radiotherapy ③ Chemotherapy ④ Hormone therapy ⑤ ระบุ วันที่เริ่ม _ / _ / _ วันที่สิ้นสุด _ / _ / _	28. การรักษารัฐที่ โรงพยาบาล ① Surgery ② Radiotherapy ③ Chemotherapy ④ Hormone therapy ⑤ Immunotherapy ⑥ Targeted therapy ⑦ Intervention ⑧ Concurrent RT ⑨ Palliative care 10 Other.....	วันที่เริ่ม _ / _ / _	วันที่สิ้นสุด _ / _ / _	29. สภาพปัจจุบัน ① มีชีวิต วันที่คิดค่าอายุ _ / _ / _ ② เสียชีวิต วันที่เสียชีวิต _ / _ / _
				30. สาเหตุการตาย ① โรคมะเร็ง ② โรคมะเร็ง ③ โรคมะเร็ง ④ โรคมะเร็ง ⑤ โรคมะเร็ง ⑥ โรคมะเร็ง ⑦ โรคมะเร็ง ⑧ โรคมะเร็ง ⑨ โรคมะเร็ง ⑩ โรคมะเร็ง

เอกสารอ้างอิง

-วันชัย วัฒนศัพท์, สุพรรณิ ศรีอำพร .(2539). คู่มือการทำทะเบียนมะเร็ง. คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

-Bray, F., Znaor, A., Cueva, P., Korir, A., Swaminathan, R., Ullrich, A., Wang, S.A. & Parkin D.M. (2014). Planning and developing population-based cancer registration in low and middle income settings, IARC, WHO

บทที่ 5 การให้รหัสโรคมะเร็ง

ศาสตราจารย์ นพ.หัชชา ศรีปลั่ง
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ICD-O เป็นรหัสคู่ที่มีส่วนประกอบเป็น topography และ morphology topography บอกตำแหน่งปฐมภูมิของการเกิดเนื้องอก ใช้รหัสหนึ่งตัวอักษรกับ 3 ตัวเลข เช่นเดียวกับรหัส ICD-10 แต่มีความจำเพาะในการให้รหัสตำแหน่งของโรคสำหรับเนื้องอกที่ไม่ใช่มะเร็งดีกว่า ICD-10 รหัส morphology อธิบายชนิดของเนื้องอกและพยาธิวิทยาของโรค

แนวทางในการลงรหัส Topography และ Morphology

ตำแหน่งอวัยวะที่เป็นโรค (Topography)

Topography คือตำแหน่งอวัยวะที่โรคเริ่มเกิด รหัสหลักมีตั้งแต่ C00-C80 ไม่ว่าจะ เป็นเนื้องอกธรรมดา in situ หรือมะเร็ง ล้วนใช้รหัส topography เดียวกันทั้งสิ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่แตกต่างจากรหัส ICD-10 รหัส topography จะเขียนในลักษณะดังนี้ C_ _ . _ คือ ขึ้นต้นด้วยตัวอักษร C (ตัวใหญ่) แล้วตามด้วยรหัสตัวเลขสองหลักเป็นเลขบอกตำแหน่งอวัยวะ ตามด้วยจุดมหัพภาค แล้วจึงตามด้วยตัวหนังสืออีก 1 หลัก บอกตำแหน่งย่อย เช่น C50.2 หมายถึง Breast, upper inner quadrant

กฎ A ถ้าการวินิจฉัยไม่ได้ระบุตำแหน่งที่เป็นโรคเริ่มต้น ให้ลงรหัสเป็นเนื้อเยื่อที่เรียงตามลำดับตัวอักษรของตำแหน่งที่ไม่จำเพาะเจาะจง โดยหลีกเลี่ยงการใช้ NOS ให้มากที่สุด

กฎ B ถ้าตำแหน่งอวัยวะมี prefix กำกับ เช่น peri-, para- หรืออื่นๆ ที่ไม่ได้ระบุใน ICD-O ให้ลงรหัสตำแหน่งที่ไม่ระบุชัด (C76) ที่เหมาะสม ยกเว้นชนิดของมะเร็งจะบ่งบอกเนื้อเยื่อต้นกำเนิดของเนื้องอกนั้นได้ เช่น periarticular tissue ไม่มีรหัสระบุไว้ หากผลพยาธิวิทยาเป็น periarticular tissue of left wrist กรณีนี้ก็ต้องให้เป็น soft tissue of left arm ซึ่งเป็น C49.1

กฎ C ใช้กลุ่มย่อย “.8” เมื่อเนื้องอกก่อนเดี่ยวกินพื้นที่คาบเกี่ยวขอบเขตของตำแหน่งหรือตำแหน่งย่อย ตั้งแต่องค์ตำแหน่งขึ้นไป โดยระบุตำแหน่งเริ่มต้นที่ชัดเจนไม่ได้ เช่น left lung 34.8 (อาจจะ Overlap ระหว่าง upper และ lower part of lung)

กฎ D ถ้าตำแหน่งต้นกำเนิดของ lymphoma อยู่ที่ต่อมน้ำเหลือง รหัส C77._ ถ้า lymphoma เป็นกับต่อมน้ำเหลืองหลายบริเวณ ให้ลงรหัส C77.8 (lymph node of multiple) สำหรับ extranodal lymphoma ให้ลงรหัสเป็นตำแหน่งอวัยวะที่เกิดโรคนั้น ซึ่งอาจไม่ใช่ตำแหน่งที่ biopsy ก็ได้ ถ้าไม่สามารถระบุตำแหน่งใด ๆ ได้ และคิดว่าจะเป็น extranodal lymphoma ให้ลงรหัสเป็น C80.9 (unknown primary site)

กฎ E ลงรหัสสำหรับ leukemia ทุกชนิดเป็น C42.1 (bone marrow) ยกเว้น myeloid sarcoma (M-9930/3)

ชนิดของโรค (Morphology)

รหัสชนิดของโรคใช้บันทึกชนิดของเซลล์ที่เป็นเนื้องอก และพฤติกรรมทางชีววิทยาของมัน
 รหัส morphology จะเขียนในลักษณะดังนี้ M____/___ หมายถึง
 ตัวเลขหลักที่ 1-4 บอกชนิดของเซลล์ (histology) เป็นแกนหลักของ morphology code
 ตัวเลข หลักที่ 5 บอกพฤติกรรม (behavior) คั่นด้วยเครื่องหมาย / ใช้บอกพฤติกรรมหรือ
 ความรุนแรงของเนื้องอกนั้น
 ตัวเลขหลักที่ 6 บอก grade หรือ differentiation

ตารางที่ 1 รหัส behavior ตำแหน่งที่ 5 สำหรับเนื้องอก

Code	Description
/0	Benign
/1	Uncertain whether benign or malignant Borderline malignancy Low malignant potential Uncertain malignant potential
/2	Carcinoma in situ Intraepithelial Noninfiltrating Noninvasive
/3	Malignant, primary site
/6*	Malignant, metastatic site Malignant, secondary site
/9*	Malignant, uncertain whether primary or metastatic site

*ไม่ใช้ในทะเบียนมะเร็ง

กฎ F ใช้รหัส behavior ตำแหน่งที่ 5 แม้ว่าจะไม่พบคำที่ตรงกันทั้งหมดใน ICD-O เช่น M-8140/0 หมายถึง adenoma, NOS M-8140/1 หมายถึง bronchial adenoma M-8140/2 เป็น adenocarcinoma in situ และ M-8140/3 เป็น adenocarcinoma, NOS รหัส behavior นั้นอาจเปลี่ยนแปลงได้ใน ICD-O version ต่างๆ

กฎ G ให้ grade หรือ differentiation สูงสุดที่อธิบายในข้อความการวินิจฉัยโรคทางพยาธิวิทยา รหัส ICD-O มีรหัสตำแหน่งที่ 6 ซึ่งรหัสตำแหน่งนี้ใช้สำหรับบอก grade หรือ differentiation สำหรับมะเร็งดังแสดงในตารางที่ 6 ระบบเกรดนี้ใช้กับมะเร็งเท่านั้น ไม่ใช้กับเนื้องอกที่ไม่ใช่มะเร็ง

ระบบเกรดนี้ไม่ได้เป็นมาตรฐานที่จะต้องมีในมะเร็งทุกชนิด มะเร็งจำนวนมากไม่จำเป็นต้องมีเกรดทางพยาธิวิทยา ในกรณีเช่นนั้นให้ลงรหัสเป็น 9 ซึ่งหมายความว่า not applicable

ตารางที่ 2 รหัสตำแหน่งที่ 6 สำหรับ Histologic grading และ differentiation

Code	Grade	Differentiation
1	Grade I	Well differentiated Differentiated, NOS
2	Grade II	Moderately differentiated Moderately well differentiated Intermediate differentiation
3	Grade III	Poorly differentiated
4	Grade IV	Undifferentiated Anaplastic
9		Grade or differentiation not determined, not stated or not applicable

กฎ H ใช้รหัส topography ที่เขียนเสนอแนะไว้ให้ (หากมี) เมื่อการวินิจฉัยไม่ได้ระบุตำแหน่งอวัยวะ ตำแหน่งเหล่านี้จะไม่ใช้หากการวินิจฉัยมีการระบุอวัยวะที่ต่างไปอย่างชัดเจน เช่น basal cell carcinoma นั้น ในหนังสือ ICD-O ได้เสนอแนะอวัยวะไว้เป็นฉิวหนัง C44. น้อยมากที่จะพบในอวัยวะอื่น

กฎ J สลับลำดับของคำผสมในกรณีที่มีการวินิจฉัยเป็นคำที่ผสมมากกว่าหนึ่งโรค หากชื่อนั้นไม่มีในรายการ ICD-O เนื้อออกบางก้อนมีรูปแบบเนื้อเยื่อมากกว่าหนึ่งแบบ เช่น mixed adenocarcinoma and squamous cell carcinoma (M-8560/3), papillary and follicular adenocarcinoma (M-8340/3)

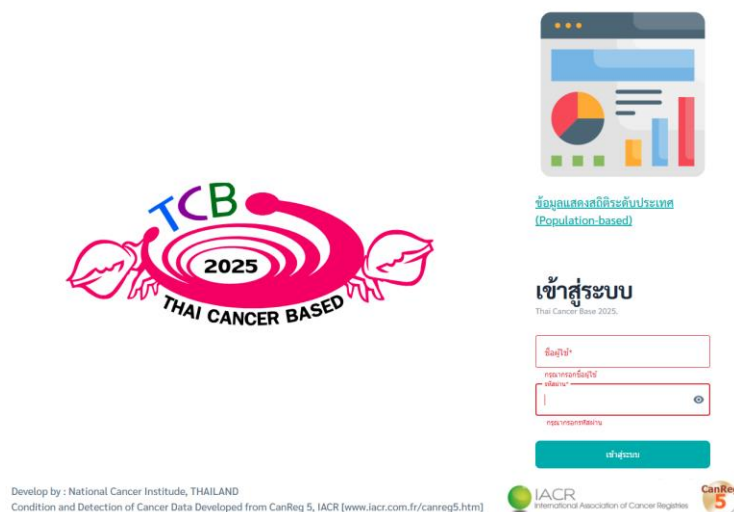
บทที่ 6

โปรแกรม Thai Cancer Based 2025

นางสาวมนูตินันท์ ประดิษฐค้าย
งานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

1. การเริ่มเข้าใช้งานโปรแกรม Thai Cancer Based 2025

1.1 ไปที่ <https://canceranywhere.com/tcb/sign-in> เลือกใช้งานโปรแกรม TCB2025

1.2 Login เข้าระบบ เมื่อเปิดตัวโปรแกรม ขึ้นมาจะปรากฏหน้าจอตั้งภาพ จากนั้น Login

เข้าสู่ระบบ

Thai Cancer Base 2025.

ชื่อผู้ใช้*

กรณกรอกชื่อผู้ใช้

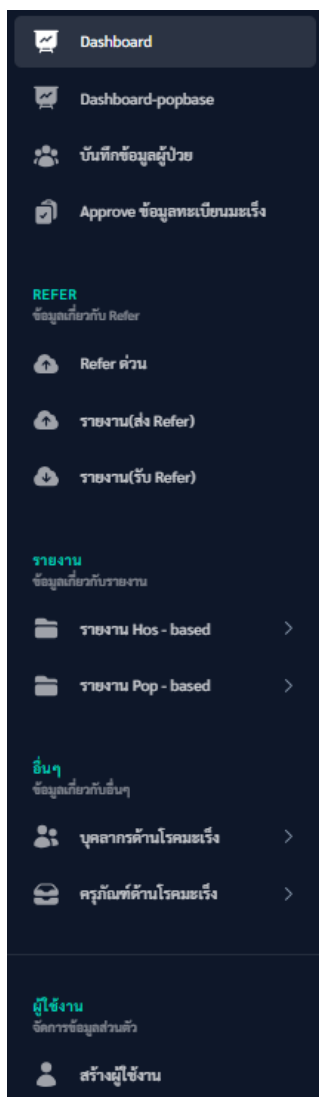
รหัสผ่าน*

กรณกรอกรหัสผ่าน

เข้าสู่ระบบ

ชื่อผู้ใช้งาน : รหัสที่ Admin เป็นผู้กำหนดให้
(เช่น lpch-.....)
รหัสผ่าน : Admin กำหนดให้หรือผู้ใช้
กำหนดเอง

1.3 เมนูการใช้งานโปรแกรมบันทึกข้อมูลผู้ป่วยมะเร็ง TCB 2025

1. Dashboard ใช้เพื่อดูสถิติการบันทึกข้อมูลผู้ป่วยในโรงพยาบาลมะเร็ง ดูระยะเวลาารอคอย

2. Dashboard pop based ใช้เพื่อดูสถิติข้อมูลผู้ป่วยระดับประชากร (ประเทศ เขตสุขภาพ และจังหวัด)

3. บันทึกข้อมูลผู้ป่วย สำหรับบันทึกข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ที่มาใช้บริการ ณ โรงพยาบาล

4. Approve ข้อมูลทะเบียนมะเร็ง เฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทะเบียนมะเร็ง ตรวจสอบข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งและอนุมัติข้อมูลเมื่อบันทึกถูกต้อง

5. Refer ใช้สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการรับ-ส่งต่อผู้ป่วยมะเร็ง

6. รายงาน ใช้สำหรับการรายงานสถิติต่าง ๆ เช่น รายงานทะเบียนมะเร็ง สถิติการส่ง Refer และ ระยะเวลาารอคอย

6.1 รายงาน HOS-based

6.2 รายงาน Pop-based

7. บุคลากรด้านโรคมะเร็ง และครุภัณฑ์ด้านโรคมะเร็ง ใช้สำหรับรายงานข้อมูลและจัดการข้อมูลทรัพยากรด้านโรคมะเร็งในระดับประเทศและเขต

8. สร้างผู้ใช้งาน สำหรับ admin เพิ่มผู้ใช้งานในระบบ

2. การบันทึกข้อมูลผู้ป่วยโรคมะเร็ง

2.1 เลือกเมนูประวัติเวชระเบียนเพื่อทำการบันทึกข้อมูลผู้ป่วยโรคมะเร็ง

2.1.1 โปรแกรม TCB2025 จะเชื่อมต่อกับฐานข้อมูลเวชระเบียนของโรงพยาบาล สามารถแสดงข้อมูลพื้นฐานของผู้มารับบริการตามหมายเลข HN ตามที่งานเวชระเบียนได้บันทึกไว้ในฐานข้อมูลโรงพยาบาล

ประวัติผู้ป่วย โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

Show 10 entries

Search:

แก้ไขล่าสุด	HN	ชื่อ-สกุล	เพศ	เลขบัตรประชาชน	จัดการ
23/04/2568 10:33:34	680001747	นางธนกร วงศ์เวียง	หญิง	3-5203-00252-29-3	
23/04/2568 10:33:25	670003210	นางMYA NYE	หญิง	0-0577-31021-99-8	
23/04/2568 10:07:35	680001556	นางสายพันธ์ เทพวงศ์	หญิง	3-5009-00080-48-5	
23/04/2568 10:04:15	680001167	นางเชื่องของ วาศวี	ชาย	3-5704-01024-75-0	
23/04/2568 10:00:36	680001824	นางศุภา โฉมงาม	หญิง	5-5210-00014-52-1	
22/04/2568 10:36:45	680002105	นายเทียม ทนทนต์	ชาย	3-5605-00031-95-9	
22/04/2568 10:09:34	680002165	นางไพรัชต์ ธีระวงศ์	หญิง	3-4307-00063-93-4	
22/04/2568 09:34:37	680001199	นางสาวกัญจน์ ดวงธรรม	หญิง	3-5402-00252-96-8	
21/04/2568 15:12:24	680001151	นายศุภภาพ น้อยวง	ชาย	3-5204-00205-50-5	
21/04/2568 13:27:56	680001790	นายอศุภย์ ภูมิรุ่ง	ชาย	3-5202-00129-39-2	

Showing 1 to 10 of 27,222 entries

First 1 2 3 4 5 ... 2,723 Last

2.1.2 เลือกเพิ่มข้อมูลใหม่ และกดบันทึกข้อมูลผู้ป่วยมะเร็ง

ประวัติผู้ป่วย โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

Search: 680001747

Showing 1 to 1 of 1 entries

แก้ไขล่าสุด	HN	ชื่อ-สกุล	เพศ	เลขบัตรประชาชน	จัดการ
23/04/2568 10:33:34	680001747	นางธนกร วงศ์เวียง	หญิง	3-5203-00252-29-3	

Showing 1 to 1 of 1 entries

First ดูข้อมูล ส่ง Refer ลบ

1.1.3 บันทึกประวัติส่วนตัวผู้ป่วยมะเร็งและข้อมูลโรคมะเร็งในช่องให้ถูกต้องและครบถ้วน

ข้อมูลผู้ป่วย

ข้อมูลทั่วไป

1. สถานะทางาน: 2. HN#*

3. อายุ* 4. เพศ* 5. รายนาม* 6. เลขบัตรประชาชน*

7. ร/พ/ปีเกิด (พ.ศ.)* 8. อสม.* 9. สัญชาติ 10. ร/พ/ปีเริ่มป่วย (พ.ศ.):

11. สถานะการเสียชีวิต:

ที่อยู่คนแรกในบ้าน

12. บ้านเลขที่: 13. หมู่ที่: 14. ตำบล* 15. อำเภอ*

16. จังหวัด* 17. รหัสไปรษณีย์:

ที่อยู่ปัจจุบัน **ย้ายที่อยู่นับเป็นบ้าน**

18. บ้านเลขที่: 19. หมู่ที่: 20. ตำบล* 21. อำเภอ*

22. จังหวัด* 23. รหัสไปรษณีย์: 24. เขต/เทศบาล 1: 25. เขต/เทศบาล 2:

ข้อมูลโรคมะเร็ง

26. ชนิดโรคมะเร็ง (พ.ศ.)* 27. ชนิดโรคมะเร็ง (พ.ศ.)* 28. สิ่งก่อโรคมะเร็ง:

29. ร/พ/ปีวินิจฉัย (พ.ศ.)* 30. TNM*   ไม่ทราบ ใช่

31. ร/พ/ปี เริ่มรับรังสีรักษา (พ.ศ.): 32. ร/พ/ปี เริ่มผ่าตัด (พ.ศ.): 33. Topography*

34. Recurrent 35. ร/พ/ปี Recurrent (พ.ศ.): 36. Morphology*   37. Behaviour*

38. Grade* 39. T-N-M: 40. ร/พ/ปี TNM (Stage) (พ.ศ.): 41. Stage*

42. Tumor* 43. ICD-10*

44. Metastatic:

Bone

Brain

Liver

Lung

Lymph Node

Peritoneum

Other

2.1.4 การบันทึกข้อมูลโรคมะเร็งให้ใส่ข้อมูลให้ครบทุกช่องตัวแปร โดยพิมพ์ค้นหาและเลือกข้อมูลในช่องที่ปรากฏ (ยกเว้นตัวแปร Topography เฉพาะสิทธิ์ผู้ใช้ Cancer Anywhere ที่ไม่ต้องบันทึก ให้บันทึกข้อมูลในช่อง ICD-10 แทน)

2.1.5 การบันทึกข้อมูลตัวแปร Treatment ให้เลือกเพิ่มรายการ Treatment โดยเลือกประเภทการรักษาที่ได้รับโดยระบุวันที่เริ่มการรักษา และวันสิ้นสุดการรักษา ในกรณีที่ทราบวันสิ้นสุด

2.1.6 ผู้บันทึกสามารถใส่ข้อมูลสรุปการรักษาของแพทย์ สูตรยาเคมี หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ได้ในตัวแปร Clinical Summary และแนบเอกสารในรูปแบบ PDF และกดบันทึกข้อมูล

การบันทึกการรักษาโรคมะเร็ง

วิธีการรักษาครั้งสุดท้ายที่โรงพยาบาลก่อนหน้า

วิธีการรักษาสุดท้าย:

วันที่เริ่มต้น: / /

วันที่สิ้นสุด: / /

Note:

การรักษาในโรงพยาบาล

45. Treatment + เพิ่มรายการ Treatment

---

46. Clinical Summary

---

47. เอกสารแนบ + เพิ่มเอกสารแนบ (ไฟล์รวมกันทั้งหมดไม่เกิน 5MB)

ตกลง

ยกเลิก

2.2. แนวทางการบันทึกข้อมูลผู้ป่วยมะเร็ง

1. วันที่รับบริการ รพ.ท่านด้วยโรคมะเร็งครั้งแรก (ข้อ 26) ว/ด/ป (พ.ศ.) ที่มารับบริการ (DD/MM/YYYY)
- วันที่ปัจจุบัน ณ วันที่รับบริการ รพ. (Visit) (ข้อ 27)
2. ระบุสิทธิ์การรักษาของผู้ป่วย (เช่น เงินสด, ประกันสังคม, UC, กรมบัญชีกลาง เป็นต้น)
3. ว/ด/ป (พ.ศ.) ที่วินิจฉัย (DD/MM/YYYY) ให้ระบุ วันที่ผู้ป่วยได้รับวินิจฉัยจากแพทย์ ให้เกิดการรักษาที่เกิดใน รพ. หรือ นอก รพ.
4. วิธีวินิจฉัย เลือกข้อใดข้อหนึ่ง (มีผลพยาธิวิทยาเลือก “7 ตรวจเนื้ออกปฐมภูมิ”
หากไม่มีผลพยาธิวิทยา เลือก “1 ซักประวัติและตรวจร่างกาย” หรือ “2 รังสีวินิจฉัย ส่งกล้อง Ultrasound”)
5. วินิจฉัยนอก รพ. (กรณีผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยจากโรงพยาบาลอื่น ก่อนมารับการรักษา)
6. ว/ด/ป ที่ตัดชิ้นเนื้อ และ ว/ด/ป ที่อ่านชิ้นเนื้อ (กรณีผู้ป่วยได้แนบเอกสารใบพยาธิวิทยา)
7. Topography (รหัสตำแหน่งอวัยวะที่เป็นมะเร็ง เฉพาะสิทธิ์ทะเบียนมะเร็ง)
8. Morphology ใส่รหัสผลทางพยาธิวิทยา ICD-O (กรณีไม่ทราบให้เลือก “8000 Neoplasm, malignant”)
9. Recurrent (ลงเฉพาะกรณีที่กลับมาเป็นซ้ำ) (ทะเบียนมะเร็งจะบันทึกข้อมูลเฉพาะผู้ป่วยรายใหม่ ยกเว้นว่าผู้ป่วยนั้นเป็นมะเร็งในตำแหน่งใหม่)
10. Behavior (ผู้ป่วยเป็นมะเร็ง ให้เลือก “3 Malignant” หรือไม่ใช่มะเร็งเลือก “0 Benign” กรณีไม่ทราบเลือก “9 R/O CA”)
11. Grade (ให้ระบุตามพยาธิวิทยา เมื่อไม่ทราบใส่ “Not stated or not applicable”)
12. T-N-M (กรอกข้อมูลตามที่แพทย์ระบุ เมื่อไม่ทราบให้ว่างไว้)
13. Stage (ให้ระบุตามที่แพทย์ระบุ เมื่อไม่ทราบใส่ “ไม่ระบุ”)
14. Extend Stage (ให้ระบุตามที่แพทย์ระบุ หากไม่ทราบเลือก “Not Know”)
15. ICD-10 (ระบุรหัส ICD-10 ที่แพทย์ได้วินิจฉัยเรียบร้อยแล้ว)
16. Metastasis (เมื่อแพทย์มีการระบุเป็น Stage 4 ให้ ในอวัยวะที่ Metastasis และใส่วันที่กรณีที่ทราบวันที่ Metastasis แต่หากไม่มี Metastasis ให้ว่างไว้)

2.3 แนวทางการบันทึกข้อมูลการรักษา หัตถการต่าง ๆ ในโรงพยาบาล

Treatment เลือกประเภทการรักษาของผู้มารับบริการในช่อง Treatment กรอกข้อมูลในช่องต่อไปนี้จะครบถ้วน เนื่องจากจะส่งผลถึงระยะเวลาการรอดอยการรักษา

- วันที่เริ่มการรักษา (DD/MM/YYYY)
- วันที่สิ้นสุดการรักษา (DD/MM/YYYY)

กรณีที่ต้องการทราบระยะเวลาวันรอคอย

- ให้ใส่การรักษาประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายนอกของโรงพยาบาล ในช่วง Treatment เล็กประเภทการรักษา
- กรอกข้อมูลวันที่เริ่มรักษาและวันสิ้นสุดให้ครบถ้วน
- หากต้องการเพิ่มข้อมูลการรักษาเลือก “เพิ่มรายการ Treatment” ต่อการรักษา 1 หัตถการ จากนั้นกดบันทึก

2.4 กรณีที่ต้องการแก้ไข/เพิ่มเติมข้อมูล ที่เคยมารักษาเพิ่มเติม หรือต้องการแก้ไขข้อมูล ให้ค้นหาจาก หมายเลข HN ในช่วงค้นหา คลิกเลือกรายชื่อผู้ป่วยมะเร็ง

2.4.1 ข้อมูลการเข้ารับบริการ เลือก ช่อง Any หรือ Reg เพื่อแก้ไข/เพิ่มเติมข้อมูล เมื่อเสร็จเรียบร้อยให้ กดบันทึก

ประวัติผู้ป่วย นาย เสาร์แก้ว มูลบ้านคง

ข้อมูลบุคคล

แก้ไขข้อมูลผู้ป่วย
+ เพิ่มข้อมูลโรคมะเร็ง
ดูประวัติโรคมะเร็ง
คำแนะนำสำหรับผู้ป่วย
ส่ง Refer

<p>สถานพยาบาล: โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง</p> <p>ชื่อ-นามสกุล: นาย </p> <p>เพศ: ชาย</p> <p>ที่อยู่: 69/1</p> <p>โทรศัพท์1: -</p> <p>ว/ค/ป เสียชีวิต: -</p>	<p>HN: 680002149</p> <p>เลขบัตรประชาชน: 3-5201-008</p> <p>ว/ค/ป เกิด: 01/06/2505</p> <p>อีเมล: -</p> <p>โทรศัพท์2: -</p> <p>สาเหตุการเสียชีวิต: -</p>
---	---

ข้อมูลการเข้ารับบริการ

Src	วันที่รับบริการ/สรุป	โรงพยาบาล	ICD-10
Any	27/05/2568	โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง	C61

รายละเอียดข้อมูลโรคมะเร็ง

แก้ไขข้อมูล
ลบ

รายการ	รายละเอียดข้อมูลโรคมะเร็ง (Visit)
รพ.เข้ารับบริการ	โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง
26. วันที่เข้ารับบริการครั้งแรก	27/05/2568
27. วันที่เข้ารับบริการ	27/05/2568
28. สิทธิการรักษา	4 UC
29. ว/ค/ป ที่วินิจฉัย	27/05/2568
30. วิธีวินิจฉัยในโรงพยาบาล	7 ตรวจเนื้ออกปฐมภูมิ

2.5 การค้นหาข้อมูลผู้ป่วยต่างโรงพยาบาล ใช้สำหรับดูข้อมูลการรักษาจากโรงพยาบาลที่ถูกส่ง Refer หรือให้การรักษาก่อนหน้า สามารถนำข้อมูลเพิ่มเติมในระบบทะเบียนมะเร็งได้

ค้นหาผู้ป่วยต่างโรงพยาบาล

+ เพิ่มข้อมูลใหม่ + ส่ง Refer ส่วน + ค้นหาผู้ป่วยต่าง รพ. + นำเข้าจาก Refer

เลขบัตรประชาชน : ค้นหา

3. การ Approve ข้อมูล (เฉพาะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทะเบียนมะเร็ง)

เมื่อมีการบันทึกข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งในประวัติเวชระเบียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว เฉพาะเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานทะเบียนมะเร็งตรวจสอบข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งที่ได้บันทึกไว้ว่าถูกต้องหรือไม่ เพื่ออนุมัติข้อมูลต่อไป

ประวัติรอ Approve

โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

รายชื่อรอ Approve ครั้งแรก

Show 10 entries

วัน/เวลาที่ข้อมูล HN ชื่อ-สกุล เลขบัตรประชาชน

รายชื่อที่มีประวัติเพิ่มเติม รอ Approve

Show 10 entries

วัน/เวลาที่ข้อมูล HN ชื่อ-สกุล เลขบัตรประชาชน

ศุภราชการโทษมะเร็งปัจจุบัน	รายละเอียดโทษมะเร็ง
26. วันที่เข้ารับบริการครั้งแรก <input type="text" value="--/--"/>	-
27. วันที่ปัจจุบันที่เข้ารับบริการ 11/07/2526	11/07/2526
28. สถิติการรักษา 2 กรมบัญชีกลาง	2 กรมบัญชีกลาง
29. วันที่วินิจฉัย 11/11/2565	11/11/2565
30. วิถีวินิจฉัย 7 ตรวจเลือดกลุ่มชุดี	7 ตรวจเลือดกลุ่มชุดี
วินิจฉัยนอก รพ. ☐ วิถีวินิจฉัย รพ. ☐	☐ วิถีวินิจฉัย รพ.
31. วันที่คัดชิ้นเนื้อ 11/11/2565	11/11/2565
32. วันที่ส่งชิ้นเนื้อ 22/11/2565	22/11/2565
33. Topography <input type="text"/>	-
34. Recurrent ☐ Recurrent	☐ Recurrent
35. วันที่ Recurrent --/--	-
36. Morphology <input type="text"/>	-
37. Behaviour <input type="text"/>	-
38. Grade <input type="text"/>	-

ยกเลิก

4. การส่ง Refer และ รับ Refer

ใช้สำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านการรับ-ส่งต่อผู้ป่วยมะเร็งในโรงพยาบาล ผ่านโครงการ Cancer Anywhere

ส่ง Refer

สถานะการรับ Refer

รอรับ Refer 0
 ขอข้อมูลเพิ่มเติม 0
 รับ Refer แล้ว 0
 ปฏิเสธรับ Refer 0

Show entries

Search:

วันที่ส่ง ข้อมูล	HN	ชื่อ-สกุล	เลขบัตรประชาชน	รพ.รับส่งต่อ	ICD10	วันที่ผู้ป่วยมีนัด	ผู้บันทึกส่งต่อ	ผู้รับ	จัดการ
---------------------	----	-----------	----------------	--------------	-------	--------------------	-----------------	--------	--------

รับ Refer

สถานะการรับ Refer

รอรับ Refer 5
 ขอข้อมูลเพิ่มเติม 0
 รับ Refer แล้ว 0
 ปฏิเสธรับ Refer 0

Show entries

Search:

วันที่รับ ข้อมูล	ชื่อ-สกุล	ICD 10	เพศ	รพ.ส่งต่อ	วันที่ผู้ป่วยมีนัด	ผู้บันทึกส่งต่อ	ผู้รับ	จัดการ
---------------------	-----------	--------	-----	-----------	--------------------	-----------------	--------	--------

ส่ง Refer - ข้อมูลผู้ป่วย

ข้อมูลทั่วไป

1. สถานพยาบาล:

2. HN:

3. เลขบัตรประชาชน:

4. ว/ด/ป เกิด (พ.ศ.):

5. เพศ:

6. คำนำหน้า:

7. ชื่อ:

8. นามสกุล:

ข้อมูลโรคมะเร็ง

Morphology:

ICD-10:

Stage:

Clinical Summary

เอกสารแนบ (ไฟล์รวมกันทั้งหมดไม่เกิน 5MB)

ตกลง

ยกเลิก

5. เมนูรายงาน ระบุช่วงวันที่วินิจฉัย/วันที่พบเหตุการณ์ (DD/MM/YYYY) และเลือก กลุ่มโรคตาม (ICD-10) จากนั้นกดปุ่ม “ค้นหา”

5.1 รายงาน Hos-based การจัดทำรายงานข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งที่ได้รับการรักษา ณ โรงพยาบาลโดยการจัดทำรายงานทะเบียนมะเร็งเป็นปี พ.ศ. เป็นการรายงานประเภทจำนวน ร้อยละ

The screenshot shows the 'รายงาน (รับ Refer)' interface for 'รายงาน Hos - based'. The left sidebar lists menu items, with '1. ผู้ป่วยรายใหม่' selected. The main content area includes:

- รายงานที่ 1 ผู้ป่วยรายใหม่**: Search bar and filters for start date (1/1/2568), end date (31/12/2568), hospital (12283 โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง), and ICD10 site groups (* ทุกกลุ่มโรคมะเร็ง (ICD10 sitegroups)).
- เงื่อนไขเพิ่มเติม**: Filter icon and 'แสดง' button.
- เงื่อนไขการรายงานผลข้อมูล:** Location (โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง), period (01 มกราคม 2568 - 31 ธันวาคม 2568), and status (Approved).
- Summary Statistics:**
  - จำนวนผู้ป่วยทั้งหมดในฐานข้อมูล: 20,683 ราย
  - จำนวนผู้ป่วยทั้งหมด: 38 ราย (100.00%)
  - จำนวนผู้ป่วยเพศชาย: 10 ราย (26.32%)
  - จำนวนผู้ป่วยเพศหญิง: 28 ราย (73.68%)
- Pie Chart:** Visualizes the gender distribution: 26.3% (Male, blue) and 73.7% (Female, pink). Includes an 'Export to Excel' button.

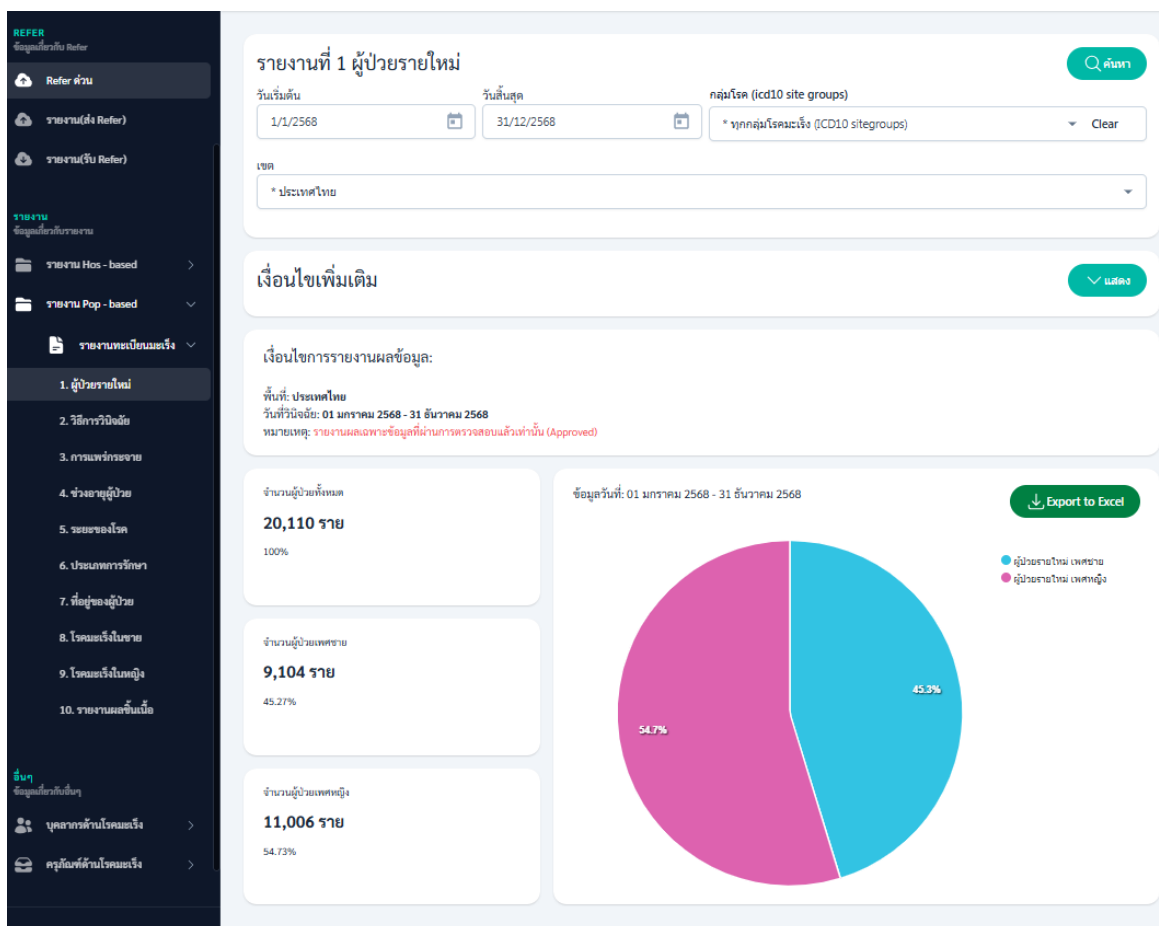
5.2. การถ่ายรายงานข้อมูล ให้เลือก Browse data เลือกช่วงเวลาที่ต้องการรายงานข้อมูล กด Export to Excel

The screenshot shows the 'Browse Data' interface. The left sidebar has '- Browse data' highlighted. The main content area includes:

- Browse Data**: Search bar and filters for start date (1/1/2568), end date (31/12/2568), hospital, and region (ผ่านการคัดกรอง).
- เงื่อนไขการรายงานผลข้อมูล:** Location (โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง), period (01/01/2568 - 31/12/2568), and status (Approved).
- Table Header:**

รหัส รพ.	HN	คำนำหน้า	ชื่อ	นามสกุล	เลขบัตรประชาชน	เพศ	สัญชาติ	วันเกิด	บ้านเลขที่
----------	----	----------	------	---------	----------------	-----	---------	---------	------------

5.2 รายงาน Pop-based ใช้สำหรับดูข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ที่ได้บันทึกในโปรแกรม โดยผู้ใช้สามารถดูข้อมูลได้ทั้งในภาพรวมของประเทศ เขตบริการสุขภาพ จังหวัด และโรงพยาบาล

6. บุคลากรด้านโรคมะเร็ง และครุภัณฑ์ด้านโรคมะเร็ง ใช้สำหรับรายงานข้อมูลและจัดการข้อมูล ทรัพยากรด้านโรคมะเร็งในระดับประเทศและเขตสุขภาพ

อื่นๆ
ข้อมูลเกี่ยวกับอื่นๆ

บุคลากรด้านโรคมะเร็ง

รายงานข้อมูลบุคลากร

จัดการข้อมูลบุคลากร

ครุภัณฑ์ด้านโรคมะเร็ง

รายงานข้อมูลครุภัณฑ์

จัดการข้อมูลครุภัณฑ์

ข้อมูลบุคลากรด้านโรคมะเร็ง

ประเภท: ปีงบประมาณ: เขต: 🔍 ค้นหา 🔄 รีเซ็ต

[Export to Excel](#)

การบริหาร	ครุภัณฑ์	โรงพยาบาล		
		ลำปาง	เชียงราย	น่าน
1.บุคลากรด้านรังสีวิทยา	1.1 Diagnostic Radiologist (แพทย์รังสีวินิจฉัย)	0	0	0
	1.2 Radiologic technologist (นักรังสีการแพทย์)	0	0	0
2.บุคลากรด้านรังสีรักษา	2.1 Radiation Oncologist (แพทย์รังสีรักษามะเร็งวิทยา)	0	0	0
	2.2 Radiation Therapy Technologist (นักรังสีการแพทย์ด้านรังสีรักษา)	0	0	0
	2.3 Medical Physicist (นักฟิสิกส์การแพทย์)	0	0	0
3.บุคลากรด้านรังสี介入วิทยา	3.1 Body Interventional Radiologist (แพทย์รังสี介入รักษาระบบตัว)	0	0	0
	3.2 Neuro Interventional Radiologist (แพทย์รังสี介入รักษาระบบประสาท)	0	0	0
	3.3 นักรังสีการแพทย์ สาขารังสี介入วิทยา	0	0	0

อื่นๆ
ข้อมูลเกี่ยวกับอื่นๆ

บุคลากรด้านโรคมะเร็ง

รายงานข้อมูลบุคลากร

จัดการข้อมูลบุคลากร

ครุภัณฑ์ด้านโรคมะเร็ง

รายงานข้อมูลครุภัณฑ์

จัดการข้อมูลครุภัณฑ์

ข้อมูลครุภัณฑ์ด้านโรคมะเร็ง

ประเภท: ปีงบประมาณ: เขต: 🔍 ค้นหา 🔄 รีเซ็ต

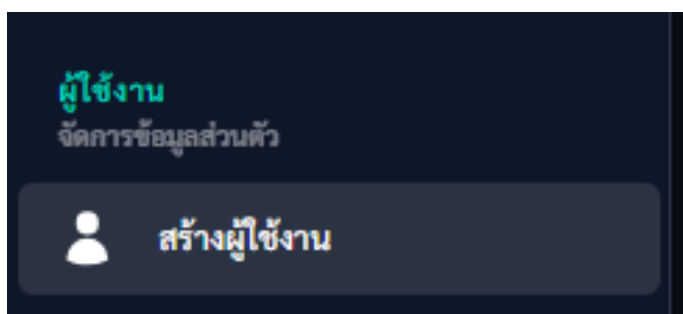
[Export to Excel](#)

การบริหาร	ครุภัณฑ์	โรงพยาบาล			
		ลำปาง	เชียงราย	น่าน	อุตรดิตถ์
1.การวินิจฉัยเฉพาะถิ่น	1.1 เครื่องตรวจการกลายพันธุ์ของยีน (Gene Test)	0	0	0	0
	2.1 LINAC	0	0	0	0
	2.2 CT Simulator	0	0	0	0
	2.3 MRI	0	0	0	0
	2.4 CT-Scan	0	0	0	0
	2.5 Ultrasound Machine	0	0	0	0
	2.6 Mammography	0	0	0	0
2.7 รถ Mobile Mammogram	0	0	0	0	

การบริหารจัดการผู้ใช้งานโปรแกรม

การกำหนดสิทธิ์ผู้ใช้งานระบบโดย Admin จะแบ่งสิทธิ์การใช้งาน ได้แก่

1. Cancer Anywhere: บันทึกรายงาน แก้ไข ส่ง Refer และดึงข้อมูลรายงานต่าง ๆ ไม่มีสิทธิ์ในการ Approve ข้อมูล
2. ทะเบียนมะเร็ง: บันทึกรายงาน แก้ไข ส่ง Refer และดึงข้อมูลรายงานต่าง ๆ มีสิทธิ์ในการ Approve ข้อมูล
3. Refer: บันทึกรายงาน แก้ไข ส่ง Refer และดึงข้อมูลรายงานต่าง ๆ ไม่มีสิทธิ์ในการส่ง Approve ข้อมูล

ผู้ใช้งานระบบ สร้างผู้ใช้งานใหม่

Show 10 entries Search:

โรงพยาบาล	รหัสผู้ใช้งาน	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	แผนก	เบอร์	สถานะ	จัดการ
-----------	---------------	-----------	---------	------	-------	-------	--------

สร้างผู้ใช้งานใหม่

เปิดใช้งาน

ชื่อผู้ใช้งาน*

รหัสผ่าน*

ชื่อ* นามสกุล

เบอร์โทรศัพท์ อีเมล

โรงพยาบาล* ตำแหน่ง โรงพยาบาล แผนก โรงพยาบาล

หน้าที่ Anywhere ใช่ ไม่

หน้าที่ Refer ใช่ ไม่

หน้าที่ Cancer ใช่ ไม่

บันทึก ปิด

บทที่ 7

การวิเคราะห์และรายงานข้อมูลทะเบียนมะเร็ง

ดร.นพ. ดลสุข พงษ์นิกร
ที่ปรึกษางานทะเบียนมะเร็ง โรงพยาบาลมะเร็งลำปาง

ในการควบคุมโรคมะเร็งมีตัวชี้วัดหรือค่าสถิติที่นำมาใช้ในการวางแผนรวมถึงประเมินประสิทธิผลของการควบคุมป้องกันและรักษาโรคมะเร็งอยู่ 4 ประเภทหลัก ได้แก่

1. การเสียชีวิตจากโรคมะเร็ง (Mortality) ค่าสถิติที่นิยมใช้คือ อัตราการเสียชีวิตจากโรคมะเร็งของประชากร (Mortality rate)
2. การเกิดโรคมะเร็ง (Incidence) ค่าสถิติที่นิยมใช้คือ อัตราการเกิดโรคมะเร็งหรืออัตราอุบัติการณ์โรคมะเร็งของประชากร (Incidence rate)
3. โอกาสรอดชีพของผู้ป่วยโรคมะเร็ง (Survival) ค่าสถิติที่นิยมใช้คือ สัดส่วนการรอดชีพที่ 5 ปี หรือ 10 ปี หลังจากวินิจฉัย (5- or 10-year survival)
4. ความชุกของผู้ป่วยโรคมะเร็งในประชากร (Prevalence) ค่าสถิติที่นิยมใช้คือ ความชุกที่ 1 ปี หรือ 3 ปี หรือ 5 ปี (1- or 3- or 5-year prevalence)

ทั้งนี้ค่าสถิติเหล่านี้ไม่ควรนำมาใช้ในการประเมินประสิทธิผลของการควบคุมโรคมะเร็งเพียงค่าเดียวนิยมใช้อย่างน้อย 3 ค่าสถิติ เช่น อัตราการเสียชีวิตจากโรคมะเร็ง อัตราการเกิดโรคมะเร็ง และโอกาสรอดชีพของคนเป็นโรคมะเร็งในประชากรนั้นๆ มาแปลผลรวมกัน โดยค่าสถิติเหล่านี้เกือบทั้งหมดได้มาจากข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับประชากร (Population-based Cancer Registry) ในคู่มือนี้จะกล่าวถึงการวิเคราะห์ค่าสถิติเบื้องต้น ได้แก่ การวัดการเกิดโรคมะเร็งเท่านั้น เนื่องจากเป็นจุดมุ่งหมายอันดับแรกของการทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากร

การวัดการเกิดโรค (Measures of occurrences)

ในการวัดการเกิดโรค (Measures of occurrences) ของโรคมะเร็ง วิธีการหลักที่ใช้คือ การวัดอุบัติการณ์ (Incidence) ซึ่งหมายถึงจำนวนผู้ป่วยโรคมะเร็งรายใหม่ที่เกิดขึ้นจากประชากรกลุ่มเสี่ยงต่อการเกิดโรคมะเร็งนั้น นิยมคำนวณเป็นอัตราอุบัติการณ์ (Incidence rate) ของโรคมะเร็ง ซึ่งเท่ากับจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ที่เกิดขึ้นหารด้วยผลรวมเวลาเสี่ยงต่อการเกิดโรคของประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยการนับเวลาที่ติดตามทั้งหมดทำได้โดยรวมเวลาทั้งหมดของแต่ละคนที่อยู่ในสถานะเสี่ยงต่อการเกิดโรคขณะอยู่ในการศึกษา ซึ่งเรียกว่า คน-เวลา ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรค (Person-time At Risk)

$$\text{อัตราอุบัติการณ์} = \frac{\text{จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ที่เกิดขึ้นในประชากรที่กำหนดในช่วงเวลาที่ศึกษา}}{\text{จำนวน } \textit{person-time} \text{ ที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคในช่วงเวลาที่ศึกษา}}$$

	1980	1981	1982	1983	1984	Years at risk
(1)	-----					5.0
(2)	-----					3.0
(3)	-----					5.0
(4)	-----					4.0
(5)	-----					5.0
(6)	-----					1.0
(7)	-----					2.5
(8)	-----					1.5
(9)	-----					5.0
	Total person-years at risk					= 32.0

X Disease onset
 O Last contacted
 --- Time at risk

ดัดแปลง

จากหนังสือ Cancer epidemiology: principle and methods

ในทางปฏิบัติเราไม่สามารถทราบจุดเริ่มต้นของการเสี่ยงเป็นโรคมะเร็งในกลุ่มประชากรและเราไม่สามารถติดตาม person-time ของผู้ป่วยแต่ละรายได้ทั้งหมด จึงคำนวณโดยนับจำนวนผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ที่เกิดขึ้นในรอบปี และหารด้วยประชากรที่เสี่ยงต่อการเป็นโรคมะเร็งในรอบปีเดียวกัน โดยถือว่าประชากรที่เสี่ยงทั้งหมดเมื่อตอนเริ่มต้นของปี ได้ถูกติดตามไปจนครบปีนั้นๆ และนับจำนวนว่าเกิดโรคมะเร็งขึ้นกี่คน วิธีนี้เรียกว่า อัตราอุบัติการณ์สะสม (Cumulative Incidence rate, CIR) ตัวอย่างเช่น การคำนวณอัตราอุบัติการณ์ของโรคมะเร็งในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง จะนับจำนวนผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ที่มีภูมิลำเนาในจังหวัดนั้นทั้งหมด หารด้วยประชากรคาดประมาณ ณ วันที่ 1 กรกฎาคม ของปีนั้นๆ นิยมรายงานเป็นอัตราอุบัติการณ์ต่อประชากร 1 แสนคนต่อปี เราเรียกค่าสถิตินี้อีกอย่างว่า อัตราอุบัติการณ์อย่างหยาบ (Crude incidence rate) ในทางปฏิบัติจริงไม่นิยมวิเคราะห์อุบัติการณ์โรคมะเร็งเป็นรายปี แต่วิเคราะห์เป็นช่วงเวลาเช่น 3 หรือ 5 ปี แล้วรายงานเป็นอัตราอุบัติการณ์เฉลี่ยเป็นรายปีของช่วงเวลานั้น (Mean Annual Incidence Rate) เช่น ในช่วงปี พ.ศ.2551 - 2555 อัตราอุบัติการณ์โรคมะเร็ง ต่ำนมในเพศหญิงของจังหวัดลำปางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 41.9 รายต่อแสนประชากรต่อปี

ส่วนจำนวนประชากรที่เสี่ยงเพื่อความสะดวกนิยมใช้จำนวนประชากรทุกกลุ่มอายุทั้งหมดของประชากรนั้นแยกตามเพศนำมาใช้คำนวณ ในบางโรคมะเร็ง เช่น มะเร็งในเด็ก ประชากรที่เสี่ยงอาจจะเลือกแค่อายุไม่เกิน 15 ปี เป็นต้น มีวิธีการคำนวณได้ 3 รูปแบบดังตัวอย่าง (ต้องการคำนวณประชากรช่วงเวลา ค.ศ.1980-1984) คือ

Year	1. Each year ^a	2. Mid-point ^b	3. Irregular points ^c
1980	140 800	—	—
1981	142 700	—	142 700
1982	140 600	140 600	—
1983	141 200	—	141 200
1984	141 500	—	—

^a Method 1. Person-years = 140 800 + 142 700 + 140 600 + 141 200 + 141 500 = 706 800

^b Method 2. Person-years = 140 600 × 5 = 703 000

^c Method 3. Decrease in population, year 2 to year 4 = 1500; annual decrease = 1500/2 = 750; person-years = (142 700 + 750) + 142 700 + (142 700 - 750) + 141 200 + (141 200 - 750) = 709 750

ดัดแปลงจากหนังสือ Cancer Registration: Principles and Methods

1. ถ้ามีรายงานจำนวนประชากรเป็นรายปี การคำนวณประชากรในช่วงเวลาทำได้โดยนำประชากรรายปี มาบวกกัน (จำนวนประชากรปี 1980+1981+1982+1983+1984)

2. ถ้ามีการรายงานจำนวนประชากรทุก 3 หรือ 5 หรือ 10 ปี แล้วปีที่รายงานเป็นปีที่อยู่กึ่งกลาง ช่วงเวลา การคำนวณทำได้โดยใช้จำนวนประชากรในปีกึ่งกลางช่วงเวลานั้นคูณระยะเวลาของช่วงเวลา (ประชากร ปี 1982 คูณด้วยช่วงเวลาคือ 5 ปี)

3. ถ้ามีการรายงานจำนวนประชากรเป็นบางปีในช่วงเวลา การคำนวณทำได้โดยหาค่าจำนวนประชากร ที่เพิ่มหรือลดเป็นรายปีจากจำนวนประชากรที่มีการรายงานก่อน จากนั้นจึงใช้จำนวนที่เพิ่มขึ้นหรือลดลงเป็นราย ปีมาคำนวณกับจำนวนประชากรที่มีรายงานให้ได้จำนวนประชากรครบทุกปีในช่วงเวลา แล้วจึงนำจำนวน ประชากรทุกปีมารวมกัน

แหล่งข้อมูลจำนวนประชากรรายปีในประเทศไทยหาได้จากการคาดประมาณแบบ log-linear จากสำมะ โนประชากรที่รายงานโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ซึ่งมีการทำสำมะโนประชากรทุก 10 ปี ได้แก่ พ.ศ. 2543 และ พ.ศ. 2553 และรายงานการคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 ของสำนักงาน คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การเปรียบเทียบอัตราอุบัติการณ์

ในการรายงานการเกิดโรคมะเร็งของแต่ละพื้นที่ ไม่ควรรายงานเฉพาะจำนวนผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ เท่านั้น นิยมคำนวณเป็นอัตราอุบัติการณ์หรือจำนวนผู้ป่วยรายใหม่ต่อจำนวนประชากรในพื้นที่นั้นๆ แต่ทั้งนี้ใน การเปรียบเทียบอัตราอุบัติการณ์ของแต่ละพื้นที่ว่ามากหรือน้อยต่างกันอย่างไร ไม่ควรนำอัตราอุบัติการณ์อย่าง หายาบ (Crude Incidence Rate) มาเปรียบเทียบกันโดยตรง เนื่องจาก เพศ และ อายุ เป็นปัจจัยกวน (Confounder) ที่สำคัญของการเกิดโรคมะเร็ง โดยสัดส่วนของเพศชายและหญิงในแต่ละประชากรย่อมแตกต่างกัน จึงต้องคำนวณและรายงานอัตราอุบัติการณ์รวมถึงค่าสถิติอื่นๆแยกเพศในทุกชนิดมะเร็ง เช่น อัตราการเกิด โรคมะเร็งปอดในเพศชายในจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปี พ.ศ.2551-2555 เท่ากับ 42.8 รายต่อแสนประชากรต่อปี และอัตราการเกิดโรคมะเร็งปอดในเพศหญิงในจังหวัดเชียงใหม่ในช่วงปีพ.ศ.2551-2555 เท่ากับ 30.4 รายต่อ แสนประชากรต่อปี ส่วนปัจจัยกวนด้านสัดส่วนอายุที่แตกต่างกันในแต่ละประชากร มีวิธีการคำนวณเพื่อ เปรียบเทียบกันได้หลายวิธี ได้แก่

1. Compare age-specific rates
2. Standardization
  - Direct method (Age-standardized Incidence Rate (ASR), Cumulative risk)
  - Indirect method (Standardized Incidence Ratio (SIR))

ในที่นี้จะกล่าวถึงเฉพาะ Age-specific rate และ Age-standardized rate เท่านั้น วิธีการอื่นๆ สามารถศึกษาเพิ่มเติมได้จากหนังสืออ้างอิง และหนังสือด้านระบาดวิทยา

2. อัตราอุบัติการณ์เฉพาะกลุ่มอายุ (Age-specific incidence rate)

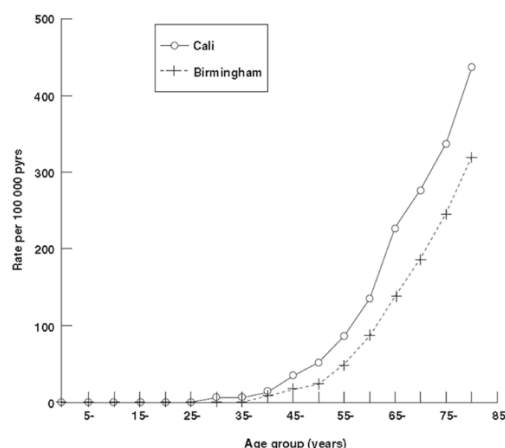
แสดงการเกิดโรคมะเร็งในแต่ละกลุ่มอายุและสามารถใช้เปรียบเทียบอัตราการเกิดโรคระหว่างประชากรได้ นิยมรายงานเป็นอัตราอุบัติการณ์เฉพาะกลุ่มอายุต่อประชากร 1 แสนคนต่อปี

$$\text{อัตราอุบัติการณ์เฉพาะกลุ่มอายุ} = \frac{\text{จำนวนผู้ป่วยรายใหม่ที่เกิดขึ้นในกลุ่มอายุที่สนใจในช่วงเวลาที่กำหนด}}{\text{จำนวนประชากรกลุ่มเสี่ยงในกลุ่มอายุที่สนใจในช่วงเวลาเดียวกัน}}$$

ตัวอย่างการคำนวณ age-specific rate ของมะเร็งเต้านมในเพศหญิงของจังหวัดลำปาง ปี พ.ศ. 2551-2555

กลุ่มอายุ	จำนวนผู้ป่วยรายใหม่	จำนวนประชากร	age-specific rate per 100,000
0-4	0	78385	0.00
5-9	0	91010	0.00
10-14	0	123935	0.00
15-19	0	125010	0.00
20-24	1	86075	1.16
25-29	5	82530	6.06
30-34	13	102595	12.67
35-39	44	138195	31.84
40-44	103	173435	59.39
45-49	157	196655	79.84
50-54	145	187855	77.19
55-59	101	146145	69.11
60-64	71	99480	71.37
65-69	49	71320	68.70
70-74	49	66470	73.72
75-79	29	55850	51.92
80-84	12	33300	36.04
85+	5	19930	25.09
Total	784	1878175	

ในการเปรียบเทียบทำได้โดยดูจากกราฟอัตราอุบัติการณ์เฉพาะกลุ่มอายุ ดังตัวอย่างจะเห็นว่าอัตราอุบัติการณ์ของเมือง Cali สูงกว่าเมือง Birmingham ในทุกกลุ่มอายุ แสดงว่าอัตราอุบัติการณ์โรคมะเร็งของเมือง Cali สูงกว่าเมือง Birmingham แต่ในบางครั้งอัตราอุบัติการณ์ของบางพื้นที่อาจจะสูงกว่าในบางช่วงกลุ่มอายุ และต่ำกว่าในบางช่วงอายุ การแปลผลจะค่อนข้างลำบากจึงนิยมคำนวณหาค่าสถิติที่สามารถเปรียบเทียบกันได้โดยตรง

ดัดแปลงจากหนังสือ Cancer epidemiology: principle and methods

3. อัตราอุบัติการณ์ปรับอายุมาตรฐาน (age-standardized incidence rate, ASR)

การควบคุมอิทธิพลของอายุนอกจากจะการใช้การเปรียบเทียบอัตราอุบัติการณ์ในแต่ละกลุ่มอายุระหว่างประชากรโดยตรงซึ่งอาจมีความยุ่งยากในการแปลผล จึงมีวิธีการคำนวณโดยสมมติให้ทั้งประชากรที่จะเปรียบเทียบทั้งสองกลุ่มมีโครงสร้างประชากรที่คล้ายกัน แล้วจึงหาค่าอุบัติการณ์มาเปรียบเทียบกัน โดยวิธีที่นิยมได้แก่ วิธีการปรับอัตรามาตรฐานโดยตรง (direct method of standardization) คำนวณเป็นอัตราอุบัติการณ์ปรับอายุมาตรฐาน (age-standardized incidence rate, ASR) โดยหลักการคือแปลงโครงสร้างอายุประชากรในทุกประชากรให้มีโครงสร้างอายุเหมือนกัน คือเป็นประชากรมาตรฐานโลก (world standard population) ซึ่งมีค่าคงที่ตามช่วงอายุดังนี้

กลุ่มอายุ (ปี)	โลก (W _i)	ยุโรป
0-4	12000	8000
5-9	10000	7000
10-14	9000	7000
15-19	9000	7000
20-24	8000	7000
25-29	8000	7000
30-34	6000	7000
35-39	6000	7000
40-44	6000	7000
45-49	6000	7000
50-54	5000	7000
55-59	4000	6000
60-64	4000	5000
65-69	3000	4000
70-74	2000	3000
75-79	1000	2000
80-84	500	1000
85+	500	1000
รวม	100,000	100,000

ในการคำนวณ ASR จะเริ่มต้นจากการคำนวณอัตราอุบัติการณ์เฉพาะกลุ่มอายุ (age-specific incidence rate) สำหรับแต่ละช่วงอายุ แล้วนำมาคูณกับจำนวนประชากรมาตรฐานของแต่ละช่วงอายุ จากนั้นหาผลรวมของค่าดังกล่าว หารด้วยจำนวนประชากรมาตรฐานทุกกลุ่มอายุ ซึ่งมีสมการทางสถิติดังนี้

$$ASR = \frac{\sum(a_i \times w_i)}{\sum w_i}$$

โดยที่ a คือ age-specific incidence rate, w คือ จำนวนประชากรมาตรฐานและ i คือชั้นต่างๆ ของช่วงอายุ จาก 0-4 ถึง 85+

ตัวอย่างการคำนวณ ASR ของมะเร็งเต้านมในเพศหญิงของจังหวัดลำปาง ปี พ.ศ. 2551-2555

กลุ่มอายุ	age-specific rate per 100,000 (a _i)	World standard population (w _i)	a _i X w _i
0-4	0.00	12000	0
5-9	0.00	10000	0
10-14	0.00	9000	0
15-19	0.00	9000	0
20-24	1.16	8000	9294.22
25-29	6.06	8000	48467.22
30-34	12.67	6000	76027.1
35-39	31.84	6000	191034.4
40-44	59.39	6000	356329.5
45-49	79.84	6000	479011.5
50-54	77.19	5000	385936
55-59	69.11	4000	276437.8
60-64	71.37	4000	285484.5
65-69	68.70	3000	206113.3
70-74	73.72	2000	147434.9
75-79	51.92	1000	51924.8
80-84	36.04	500	18018.02
85+	25.09	500	12543.9
Total		100000	2544057

$$\sum(a_i \times w_i) = 2544057$$

$$\sum w_i = 100000$$

$$ASR = \frac{2544057}{100000}$$

$$ASR = 25.4$$

นั่นคือ อัตราอุบัติการณ์ปรับอายุมาตรฐานโลกของมะเร็งเต้านมในเพศหญิงของจังหวัดลำปางในช่วงปี พ.ศ.2551-2555 เท่ากับ 25.4รายต่อแสนประชากรต่อปี ทั้งนี้ค่าปรับมาตรฐานนี้เป็นค่าที่สมมติขึ้นไม่ใช่ค่าจริง คำนวณขึ้นเพื่อใช้เปรียบเทียบอุบัติการณ์ระหว่างประชากรเท่านั้น จึงไม่ควรนำไปใช้ในกรณีที่ต้องการหาค่าการเกิดโรคจริงในประชากรนั้นๆ

โดยสรุปในการคำนวณและรายงานอัตราอุบัติการณ์นิยมแสดงอัตราอุบัติการณ์อย่างหยาบ (Crude rate) ซึ่งเป็นค่าที่เกิดขึ้นจริงในประชากรนั้น และแสดงค่าอัตราอุบัติการณ์ปรับอายุมาตรฐาน (Age-standardized rate) เพื่อใช้ในการเปรียบเทียบกับประชากรหรือพื้นที่อื่นๆ และแสดงค่าอัตราอุบัติการณ์เฉพาะกลุ่มอายุ (Age-specific rate) เพื่อแสดงรายละเอียดในแต่ละช่วงอายุ โดยค่าสถิติที่กล่าวมาทั้งหมดควรคำนวณแยกตามเพศชายและหญิง

การวิเคราะห์ข้อมูลและการรายงานของทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาล (hospital-based cancer registry)

เนื่องจากการเก็บข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาลเป็นการเก็บข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งรายใหม่ที่มาเข้ารับบริการที่โรงพยาบาล ซึ่งบางครั้งอาจจะได้รับการวินิจฉัยและรับการรักษาจากโรงพยาบาลอื่นมาก่อนหน้าแล้ว จึงไม่สามารถวิเคราะห์อุบัติการณ์โรคมะเร็งที่แท้จริงได้ นอกจากนี้ผู้ป่วยที่มาใช้บริการอาจมาจากหลายพื้นที่ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์เป็นอัตราผู้ป่วยใหม่ได้เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แท้จริงซึ่งต่างจากการทำทะเบียนมะเร็งระดับประชากร ดังนั้นในการวิเคราะห์ข้อมูลทะเบียนมะเร็งระดับโรงพยาบาลจึงวิเคราะห์เป็นจำนวนและร้อยละของผู้ป่วยรายใหม่ที่มาเข้ารับบริการเพื่อแสดงถึงปริมาณและแนวโน้มของจำนวนผู้ป่วยใหม่ โดยสามารถวิเคราะห์และรายงานจำนวนและร้อยละ รวมทั้งทุกโรคมะเร็ง และแยกชนิดของโรคมะเร็งและผลพยาธิวิทยา (10 อันดับแรก หรือ โรคมะเร็งที่เป็นจุดเด่นในการให้บริการของโรงพยาบาล) นอกจากนั้นสามารถวิเคราะห์แยกตามตัวแปรสำคัญที่เก็บในทะเบียนมะเร็ง เช่น เพศ อายุ ปีที่มารับบริการ จังหวัดหรือ รพ. ต้นสังกัด ระยะของโรค อวัยวะที่แพร่กระจาย วิธีการวินิจฉัยและรักษา เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

1. สุพรรณิ พรหมเทศ. วิทยาการระบาดโรคมะเร็ง : หลักการและวิธีการ. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น; 2554.
2. หัชชา ศรีปลั่ง. รายงานโครงการวิเคราะห์คุณภาพข้อมูลมะเร็งและศึกษาสถานการณ์โรคมะเร็งและความสัมพันธ์กับแนวโน้มและการกระจายของปัจจัยเสี่ยงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.); 2553.
3. Boyle P, Parkin DM. Statistical methods for registries. In: Jensen OM, Parkin DM, MacLennan R, Muir CS, Skeet RG, editors. Cancer Registration: Principles and Methods. Lyon, International Agency for Research on Cancer; 1991: p.126-58.
4. Dos Santos Silva I. Cancer epidemiology: principle and methods. Lyon, International Agency for Research on Cancer; 1999.
5. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ; 2556.

บทที่ 8

การควบคุมคุณภาพข้อมูลทะเบียนมะเร็ง

ศาสตราจารย์ นพ.หัชชา ศรีปลั่ง
คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

1. ความครบถ้วนของข้อมูล (Completeness)

1.1 แหล่งข้อมูล (Data sources)

1.1.1 Number of sources/notifications per case

$$= \frac{\text{number of sources/notifications}}{\text{number of cases}}$$

คำนี้อาจมีความหมายไม่เหมือนกันในการใช้ของทะเบียนมะเร็งต่างๆ กัน จึงอาจมีปัญหาในการเปรียบเทียบระหว่างทะเบียนมะเร็ง แต่ก็สามารถใช้ติดตามคุณภาพของการเก็บข้อมูลภายในทะเบียนมะเร็งแต่ละแห่งเองได้

1.1.2 Death certificate methods

มรณบัตรอาจใช้เป็นแหล่งข้อมูลส่วนหนึ่งของทะเบียนมะเร็ง ค่า Death certificate only (DCO) ใช้เป็นดัชนีบอกความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูล (Completeness) และอาจใช้เป็นดัชนีบอกความน่าเชื่อถือของข้อมูล (Validity) ในทะเบียนมะเร็งประชากร (Population-based registry) มักจะพบ DCO อยู่บ้างเสมอๆ เนื่องจากมีบางรายไปรักษาในโรงพยาบาลอื่นนอกเขตรับผิดชอบแต่มาเสียชีวิตที่บ้าน ในเขตรับผิดชอบของทะเบียนมะเร็งนั้นๆ หรือไม่ได้รับการรักษาในโรงพยาบาลและได้รับการวินิจฉัยภายหลังว่าเป็นมะเร็งเมื่อเสียชีวิตแล้ว หากค่า DCO เป็นศูนย์ อาจเป็นสัญญาณไม่ดีว่าทะเบียนมะเร็งละเลยข้อมูลจาก ใบมรณบัตรไปได้

1.1.3 Histological verification diagnosis

การใช้ค่า %HV ในการบอกความครบถ้วนของข้อมูล ต้องจำแนกตามอวัยวะปฐมภูมิของมะเร็งด้วย เช่น ในกรณีตัวอย่างของเชียงใหม่ จะพบว่ามะเร็งในอวัยวะที่อยู่ต้นจะมีค่า %HV สูง ส่วนอวัยวะที่อยู่ลึก ยากที่จะได้ ขึ้นเนื้อมาตรวจทางพยาธิวิทยา จะมีค่า %HV ต่ำ หากพบว่าอวัยวะที่อยู่ลึกมากมีค่า %HV สูง จะเป็นที่น่าสงสัยว่าการเก็บข้อมูลด้าน Clinical diagnosis ขาดความครบถ้วน

1.1.4 Case finding index

ดัชนีนี้ดัดแปลงจากค่า Number of notification per case เป็นดัชนีที่บอกความครบถ้วนของการเก็บข้อมูลโดยแบ่งข้อมูลเป็น 2 ประเภทคือ แหล่งข้อมูลพยาธิวิทยา กับแหล่งข้อมูลอื่นที่ไม่ใช่พยาธิวิทยา คำนี้นรวมค่า HV เข้ากับค่าอัตราการได้ข้อมูลจากผลพยาธิวิทยาเท่านั้น ซึ่งบ่งบอกประสิทธิภาพในการเก็บข้อมูลจากเวชระเบียนโดยอ้อม โดยมีสมมุติฐานว่าทุกรายที่มีผลการวินิจฉัยทางพยาธิวิทยาควรจะมีข้อมูลได้จากแหล่งอื่น ด้วยค่า P ควรมีน้อยใกล้ 0

CF	=	$(1 + HV - P) / 2$
HV	=	อัตรา Histological verification
P	=	อัตราการได้ข้อมูลจากผลพยาธิวิทยาเท่านั้น

1.2 Independent case ascertainment

1.2.1 Independent data sets   restricted data sets เทียบความครบถ้วนของข้อมูลกับฐานข้อมูลที่เก็บข้อมูลในพื้นที่เดียวกัน ส่วน Comprehensive casa registers เทียบกับฐานข้อมูลที่ใช้ในการบริหาร เช่น ฐานข้อมูลของห้องยาในการจ่ายยาเคมีบำบัดหรือส่งเคมีของโรงพยาบาล

1.2.2 Re-screening of cases มักทำเป็นงานวิจัยหรือทำเป็นครั้งคราว โดยสุ่มทำในช่วงเวลาสั้น โดยมีบุคลากรอีกชุดหนึ่งทำการค้นหาผู้ป่วยซ้ำซ้อนกับเจ้าหน้าที่ทะเบียนมะเร็ง โดยทำอย่างละเอียดมากที่สุด และไม่บอกผลแก่กัน ชั้นสุดท้ายจึงมาเทียบกันว่าการทำงานตามปกติบกพร่องไปมากน้อยแค่ไหน โดยทั่วไปวิธีนี้ใช้งบประมาณสูง จึงไม่นิยมทำกันมากนัก แต่ช่วยกระตุ้นบุคลากรของทะเบียนมะเร็งให้พิถีพิถันอยู่ตลอดเวลาได้ดี

1.2.3 Capture/Recapture method เป็นการคาดประมาณความบกพร่องของการเก็บข้อมูลอย่างหยาบๆ โดยอาศัยหลักการที่ว่าผู้ป่วยมะเร็งรายหนึ่งๆ ที่สุ่มได้จากแหล่งหนึ่ง มีโอกาสที่จะสุ่มได้ในแหล่งข้อมูลอื่นอีก และจากหลักการนี้เอง หากรู้จำนวนที่สุ่มได้จากแหล่งข้อมูล A อย่างเดียว B อย่างเดียว และทั้ง A และ B ก็อาจคำนวณประมาณจำนวนที่อาจไม่พบทั้งจากแหล่งและ B ได้ด้วย อาจใช้วิธีคำนวณโดยตรงหรือโดยวิธีทางสถิติ Log-linear modeling จากการศึกษาที่โรงพยาบาลสงขลานครินทร์ พบว่ามีอัตราความไม่ครบถ้วนประมาณ 15.3% (95%CI: 1.2% - 19.9%) อย่างไรก็ตามวิธีนี้เป็นวิธีประมาณอย่างหยาบๆ เท่านั้น

1.2.4 Mortality / Incidence (M/I) ratio โดยทั่วไปใช้แหล่งข้อมูลการเสียชีวิตด้วยมะเร็งจากแหล่งอื่นนอกทะเบียนมะเร็ง เช่น ข้อมูลของจังหวัดหรือกระทรวงสาธารณสุข แต่ก็มักมีปัญหา Over หรือ Under reported สำหรับมะเร็งในบางอวัยวะ ในมรณบัตรมักจะพบปัญหาของการแจ้งตำแหน่งที่เป็นมะเร็งที่ไม่จำเพาะหรือถูกต้องนัก เช่นแจ้งมะเร็งปากมดลูกว่าเป็นมะเร็งมดลูก แจ้งมะเร็งลำไส้แต่ ไม่แน่ชัดว่าส่วนไหนเป็นต้น ทำให้มักเกิดปัญหา Misclassification

1.3 Historical data method

- 1.3.1 Stability of incidence rates over time
- 1.3.2 Comparison of incidence indifferent population
- 1.3.3 Age-specific incidence curve
- 1.3.4 Childhood cancer

1.4 Follow up information

ใช้สำหรับการคำนวณอัตราการรอดชีพ Survival Analysis และความถูกต้องของข้อมูลโดยแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเช่น เมื่อมีวิธีการวินิจฉัยที่ดีขึ้น เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงรักษา ฯลฯ

2. ความเที่ยงตรงของข้อมูล (Validity)

เป็นอัตราส่วนของจำนวนผู้ป่วยในทะเบียนที่เก็บข้อมูลได้ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ความถูกต้องของการบันทึกของข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ความชำนาญในการดึงข้อมูลออกมาจากแหล่งข้อมูล การให้รหัส และตรวจสอบรหัส

2.1 Diagnosis criteria method เป็นการประเมินร้อยละของผู้ป่วยในทะเบียนที่มี Criteria ในการวินิจฉัยอย่างใดอย่างหนึ่ง

2.1.1 Histological verification (%HV) ค่านี้ทางทฤษฎีควรมีค่าใกล้เคียง 100% แสดงถึงความน่าเชื่อถือของเกณฑ์ในการวินิจฉัย ซึ่งใช้วิธีทางพยาธิวิทยาซึ่งน่าเชื่อถือมากที่สุด แต่ก็ต้องพิจารณาตามความยากง่ายในการตัดชิ้นเนื้อของอวัยวะนั้นๆ มาตรวจด้วยในปัจจุบันการตรวจด้วยวิธีอื่น เช่น Imaging และ Biomarker อาจให้ความน่าเชื่อถือว่าเป็นมะเร็งแน่นอนมากขึ้น และบางกรณีก็บอกชนิดได้ดีขึ้นด้วย โดยมีโอกาสผิดพลาดน้อยลง ค่านี้บ่งบอกถึงความน่าเชื่อถือในการบอกทั่วก่อนเนื้อที่เห็นนั้นไม่ใช่มะเร็งที่แพร่กระจายมาจากที่อื่น นอกจากนี้โดยทั่วไปยังรวมถึงการวินิจฉัยทาง Cytology และ Hematology ด้วยเช่นที่ใช้ในหนังสือ Cancer Incidence in Five Continents

ลักษณะบางประการ

- %HV ต่ำในอวัยวะที่ตัดชิ้นเนื้อได้ยาก
- %HV ต่ำสำหรับตำแหน่งที่ไม่ชัดเจน เช่น Pharynx NOS ,Leukemia NOS
- %HV ต่ำเมื่อ DCO สูง
- สำหรับตำแหน่งอวัยวะส่วนใหญ่ %HV มีค่าสูงในชายมากกว่าหญิง
- สำหรับ All sites มีค่า %HV ในผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย เนื่องจากหญิงมีมะเร็งในตำแหน่งที่ตัดชิ้นเนื้อได้ง่ายมากกว่า

2.1.2 Death certificate only (%DCO) การคำนวณ DCO ต้องนำผู้ป่วยที่ได้จาก ใบมรณบัตรมาตรวจสอบกับข้อมูลในทะเบียน และในแหล่งข้อมูลอื่นก่อนจนแน่ใจแล้วว่าไม่มีในแหล่งข้อมูลอื่นจริงๆ จึงจะถือว่าเป็น DCO DCO อาจเกิดจากการที่ผู้ป่วยไปรักษาในโรงพยาบาลอื่น วิธีแก้ (ลดค่า) คือการเก็บข้อมูลที่โรงพยาบาลนั้นๆ ด้วยคือรับเป็นแหล่งข้อมูลหนึ่งของทะเบียนมะเร็งเสีย นอกจากนี้ DCO ยังบ่งถึงผู้ป่วยในโรงพยาบาลที่ไม่ได้เก็บทะเบียนมะเร็ง หรือไม่ใช้มะเร็งจริงๆ ก็ได้ (หลังจากตรวจสอบแล้ว)

2.2 Missing information

2.2.1 Primary site unknown (PSU) เป็นตัวบอกระยะแพร่กระจายที่ไม่ได้หรือไม่สามารถตรวจเพิ่มเติมจนพบแหล่งปฐมภูมิได้ และอาจมีค่าเป็นปฏิภาคกับอัตราการวินิจฉัยทางคลินิกของมะเร็งในอวัยวะที่เป็นแหล่งที่มะเร็งแพร่กระจายนั้นไปบ่อย เช่น ตับ ปอด สมอง

2.2.2 Age unknown

2.2.3 Other missing values

2.2.4 Misclassified information

2.3 Reabstracting and recoding ติดตามตรวจสอบและประเมินความถูกต้องของการเก็บข้อมูลรายการต่างๆ ของผู้ป่วยรวมถึงการตรวจสอบ การให้รหัส และการกรอกข้อมูลในทะเบียนมะเร็ง ซึ่งทำให้สามารถประเมินได้ว่าควรทำ standardization หรือฝึกอบรมบุคลากรเพิ่มเติมหรือไม่

2.3.1 Reabstracting routine cases

2.3.2 Reabstracting of specific cases

2.4 Internal consistency method IARC ได้สร้างโปรแกรมเก็บข้อมูลทะเบียนมะเร็ง CANREG แจกให้แก่ทะเบียนมะเร็งโดยทั่วไปที่ต้องการใช้โปรแกรมนี้สามารถตรวจสอบความเข้ากันได้ของข้อมูลบางกลุ่ม และจำกัดการป้อนข้อมูลให้ถูกต้องในบางเงื่อนไขได้

- Sex and site
- Date of birth / date of diagnosis / Date of death
- Age and date of birth
- No missing information for essential variables
- Valid codes

นอกจากนี้ยังมีโปรแกรม CHECK ซึ่งในการวิเคราะห์ข้อมูลควรได้ใช้โปรแกรมนี้ตรวจสอบความถูกต้องเพิ่มเติมก่อนทุกครั้ง โปรแกรมนี้สามารถตรวจสอบ

- Validity of individual data items
- Validity of data combination เช่น incidence / birth dates, age / incidence / birth dates, age / site / histology, sex / histology, basis of diagnosis / histology, site / histology

ภาคผนวก

แบบรายงานโรคมะเร็ง (Cancer Report Form)

เลขทะเบียนมะเร็ง.....

ชื่อโรงพยาบาลที่รายงาน		เลขทะเบียนผู้ป่วย (HN)		
ข้อมูลผู้ป่วย (Patient Information)				
1. ชื่อ (นาย / นาง / น.ส. / ด.ช. / ด.ญ.)	2. นามสกุล	3. เลขประจำตัวประชาชน	4. เพศ ① ชาย ② หญิง	5. วัน/เดือน/ปี เกิด _ / _ / _
6. ที่อยู่ รหัสไปรษณีย์ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> รหัสที่อยู่ <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>	7. สถานภาพสมรส ① โสด ② คู่ / หม้าย / หย่า ③ นกบวช ④ ไม่ระบุ	8. สัญชาติ ① ไทย ② จีน ③ ลาว ④ กัมพูชา ⑤ พม่า ⑥ อื่น ๆ ⑦ ไม่ระบุ	9. ศาสนา ① พุทธ ② คริสต์ ③ อิสลาม ④ ไม่ระบุ	
ข้อมูลโรคมะเร็ง (Cancer Information)				
10. วันที่รับบริการครั้งแรก ณ รพ. ด้วยโรคมะเร็ง _ / _ / _ (พ.ศ.)	11. วันที่รับบริการปัจจุบัน ณ รพ. _ / _ / _ (พ.ศ.)	12. ว/ศ/ป ที่วินิจฉัย _ / _ / _ (พ.ศ.)	13. อายุ ณ วินิจฉัย (ปีเต็ม)	
14. วินิจฉัยด้วยโรคมะเร็ง ① โบมรอนด์ ② ชักประวัติและตรวจร่างกาย ③ รังสีวินิจฉัย ส่งกล้อง U/S CT วันที่ตรวจวินิจฉัย _ / _ / _ ④ ผ่าตัด หรือ ผ่าศพ โดยไม่มีผลชิ้นเนื้อ ⑤ Specific Biochem/ Immuno tests/ tumor maker ⑥ การตรวจเซลล์ หรือการตรวจเลือด ⑦ การตรวจชิ้นเนื้อที่กระจาย ⑧ การตรวจชิ้นเนื้อจากปฐภูมิ ⑨ การผ่าศพและมีผลชิ้นเนื้อ	15. ชื่อ Lab _ / _ / _ (พ.ศ.)	16. เลขพยาธิวิทยา _ / _ / _ (พ.ศ.)	17. วันที่ส่งชิ้นเนื้อ _ / _ / _ (พ.ศ.)	
19. ตำแหน่ง / อวัยวะที่เป็นมะเร็ง <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		20. ผลทางพยาธิวิทยา <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>		
21. ภาวะ ① well diff. ② moderately diff. ③ Poorly diff. ④ Undifferentiated ⑤ T-cell ⑥ B-cell ⑦ Null cell ⑧ NK cell ⑨ Unknown	22. ข้าง ① Right ② Left ③ Bilateral ④ Unilateral ⑤ Not applicable ⑥ Unknown	23. ระยะของโรค (TNM) T ____ N ____ M ____ 24 Stage ① Stage 0 ② Stage 1 ③ Stage 2 ④ Stage 3 ⑤ Stage 4 ⑥ Unknown	25. การแพร่กระจายของโรค ① In Situ ② Localized ③ Direct extension ④ Regional lymph nodes ⑤ Distant metastasis ⑥ Not applicable ⑦ Unknown	26. ตำแหน่งที่แพร่กระจาย ① None ② Distant Lymph node ③ Bone ④ Lung / Pleura ⑤ Brain ⑥ Peritoneum ⑦ Multiple sites ⑧ Other ⑨ Unknown
27. การรักษาล่าสุดที่ โรงพยาบาลก่อนหน้า ① Surgery ② Radiotherapy ③ Chemotherapy ④ Hormone therapy ⑤ ระบุ..... วันเริ่ม _ / _ / _ วันสิ้นสุด _ / _ / _	28. การรักษาในโรงพยาบาล ① Surgery ② Radiotherapy ③ Chemotherapy ④ Hormone therapy ⑤ Immunotherapy ⑥ Targeted therapy ⑦ Intervention ⑧ Concurrent RT ⑨ Palliative care 10 Other.....	วันที่เริ่มต้น _ / _ / _	วันที่สิ้นสุด _ / _ / _	29. สภาพปัจจุบัน ① มีชีวิต วันที่ติดต่อล่าสุด _ / _ / _ ② เสียชีวิต วันที่เสียชีวิต _ / _ / _ 30. สาเหตุการตาย ① โรคมะเร็ง ② โรคอื่น ๆ ระบุ ③ Unknown

จัดทำโดย
โรงพยาบาลมะเรียงลำปาง กรมการแพทย์
กระทรวงสาธารณสุข
199 ม.12 ต.พิชัย อ.เมืองลำปาง จ.ลำปาง 52000